Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET
GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

N:o 35 (1651) A. 31:STA ÅRG. LÖSNUMMER: 20 ÖRE UPPLAGA A. OCH B.

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG
IDUN
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SONDAGEN DEN 1 SEPTEMBER 1918.

HUFVUDREDAKTOR: ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE: ELISABETH KREY-LANGE.

Frigörelseverket och Marketenterihemmen.

För Idun af Jane Gernandt-Claine.

HEMMA I SVERIGE har man ju ett synnerligen vaket öga för hvad som tilldrar sig i utlandet, och dock stannar jag ibland inför en fråga. Hur många bland alla dem, som besökt och besöka Paris, ha verkligen satt sig in i hvad lyckligt lottade parisiskor i våra dagar göra för sina olyckliga eller mindre förmånligt ställda medsystrar? Säkert är deras antal ringare i detta ögonblick än det skulle vara under andra förhållanden, men när jag nu skrifver ett par ord om Madame Avril de Sainte Croix, vet jag att jag ej sysslar med en okänd.

Då det gäller saker, som röra kvinnorna, förekommer hennes namn jämt och ständigt i de stora paristidningarna, men det är icke allt. Två gånger har hon besökt Stockholm, som hon är betagen i och hållit föredrag där. Själf hade jag den glädjen att stämma möte med henne därstädes vid den internationella kvinnokongressen 1911; vi äro nämligen gamla vänner. Sedan har hon återigen uppehållit sig i vår hufvudstad, och vare sig hon far till Sverige eller andra länder, är det ständigt med samma mål och i samma brinnande hopp att kunna gagna kvinnosaken.

M:ME AVRIL DE SAINTE CROIX.

Vi andra som, om den stora gärningen än icke fallit på vår lott, dock äro födda med den varmaste blick för kvinnokönets höghet, hälsa dessa våra banbryterskor som jag inbillar mig att trupperna hälsa sina ledare. Och vi äro stolta öfver dem icke minst därför att handlingen är deras rike.

Madame Avril — M:lle de Sainte Croix, som hon hette, då jag lärde känna henne, det är många år sedan nu — har äfven hört till de kvinnor, som föra pennan. Talrika äro de afhandlingar och broschyrer, som stamma från hennes hand. Och de äro så fulla af ingifvelse och praktisk blick, att en af Frankrikes märkligaste personer en dag frågade henne, hvarför hon inskränkte sig till att skrifva.

Detta blef omslaget i hennes lif. Efter att ha sysslat med teorier och uppfostrat sig själf i tankens stränga skola, kände hon sig mogen för att gripa — nästan med ens — in i verkligheten. Och hvad har hon icke hunnit med att utföra sedan dess. Innan jag talar om hvad hon uträttat nu i krigstider, vill jag uppehålla mig vid hennes stora frigörelseverk för kvinnor.

Detta förskrifver sig från år 1901 och franska statsmän och tänkare böja sig för hennes gärning. De olyckliga medsystrar, hvilka hon ägnar sin tid och sina krafter, äro fångar från Saint Lazare och — sedan några år tillbaka — kvinnliga offer ifrån fronten. Dessa senare komma från Nanterre, och när jag tänker på dem, fylles min själ af gränslöst medlidande. Dock, lika stor som min medkänsla är min stolthet att en kvinna haft mod att taga sig an deras sak och försvara deras människovärde.

Arbetet för de beklagansvärda, som lämnat kvinnofängelset i Saint Lazare, är ingen ny företeelse. Det sträcker sig rätt långt tillbaka i tiden. Både kvinnor och män stodo färdiga att räcka ut en hjälpande hand mot kvinnliga tjufvar och andra förbrytare.

Men de olyckligaste bland olyckliga — de sedligt förfallna — hade hvarken huld eller skydd, förr än en kvinna uppträdde till deras försvar. Det var Madame Avril. Och i förstone var hon ensam om sin gärning.

Hvad hon offrat af tid, krafter och ihärdighet är en historia för sig. Men nu — efter sjutton års oförtruten verksamhet, stå ståtliga byggnader, sjukhus och trädgårdar färdiga att mottaga de olyckliga, som icke kunna kallas så längre. De ha fått hvad de allra flesta ibland dem saknat ifrån födelsen — hemkänsla och hem.

Hvilket parti de än tillhöra, ha franska inrikes- och justitieministrar blott en åsikt om dessa hem och deras skaparinna. Det säges allmänt att inga anstalter kunna uppvisa så glänsande resultat som Frigörelseverket. Härvidlag är det icke blott statistiska siffror som tala. Den lefvande verkligheten lämnar dagliga och stundliga prof därpå.

Öfverheten har gifvit Madame Avril rättighet att själf göra ett urval bland de myndiga och omyndiga fångarna i Saint Lazare. Ibland dessa olyckliga finns det ett — till all lycka fåtaligt — element, som icke ens vill höra talas om någon ändring i vanorna. — Så som jag lefde, innan jag kom hit, tänker jag lefva, när jag en gång sluppit härifrån, förklara de. Och Frigörelseverkets stiftarinna, som äger en djup psykologisk blick, vet att det är föga eller intet att göra därvidlag. Men hur många andra äro icke lyckliga att få bryta de gamla bojorna.

I flera af de vackra och luftiga förstäderna kring Paris resa sig stora, präktiga hus, inom hvilkas portar de få lefva som fria och lyckliga människor. Ordet fria låter underligt; — de äro ju fångar, om de också bytt om vistelseort. Ut på gatorna få de visserligen icke gå, men innanför husens murar andas de en luft, hvarifrån hvarje spår af tvång är bannlyst. Det var mitt första inlryck, då jag besökte dem i sällskap med Verkets stiftarinna en strålande och vårlig dag i mars.

Hemmet ligger i Auteuil. Och medan vi vandrade framåt gatorna, berättade min väninna att hon själf gjort upp ritningarna till flera byggnader för sjuka och tillfrisknande. Icke så få uppslag hade hon fått från Stockholm. Ofta märker jag med glädje hur ifriga fransyskorna äro att göra rättvisa åt de försprång Sverige äger inom dessa områden. Må en liten afvikelse tillåtas mig i förbigående. Mina landsmaninnors rykte för andlig odling är stort ute i Europa. I en fransk-holländsk tidskrift läste jag häromdagen en artikel af en medlem i Franska Institutet, där författaren påstår, att svenskorna och amerikanskorna stå främst bland jordens kvinnor, så fort det blir fråga om kunskaper och förmåga att tillämpa dem.

Min stämning var den allra bästa, när vi stannade vid ett stort byggnadskomplex med trädgård, som tycktes vara bebodt af medelklassen. Intet anslag, intet som bröt af mot omgifningen. Och dock var det här samhällets olyckligaste fått sitt hemvist. Ända från barndomen, kan jag säga, har jag känt en oändlig medömkan med dessa arma. Näst dårarna tycktes de mig ständigt vara de mest beklagansvärda af mänskliga varelser. Härvidlag hjälper det icke mycket att söka intala sig förnuft, fastslå att många af deras olyckor äro självförvållade och så vidare. Ens hjärta blöder, när denna medkänsla är lika gammal snart sagdt som man är själf.

Inne i den ståtliga triangeln af hus vid den parisiska förstadens ljusa gata svunno emellertid alla dystra tankar. Glada flickansikten skymtade fram i trädgården, och framför ingången till en sidolänga upptäckte vi något, som vi minst af allt väntat att få se där på stället — en ung karl. Det var en målare uppklifven på en stege. Och borstar, pytsar och bråte belamrade trappafsatserna.

Vi kommo alldeles oväntadt, men mottogos med stor älskvärdhet af föreståndarinnan. Det var en vänlig gammal dam med yfvigt hvitt hår, som inte kunde låta bli att skaka på hufvudet, när hon betraktade sina flickor. Det evigt manliga uppe på stegen drog deras blickar till sig likt en magnet, och då vi väl stigit in i mottagningsrummet, framstötte hon en liten suck. Blotta skymten af ett par byxor var nog att sätta fart i ungdomsflocken därute. Ögonen fingo ny glans, rörelserna större snabbhet, men hvad skulle man väl göra åt den saken, mesdames?

Vi kunde inte låta bli att småle alla tre. Detta var ju i grunden så mänskligt och så oskyldigt i den form det tog sig här. Hur underligt det kan låta, andades man en luft af idel sundhet i detta hus. Framför allt intet skrymteri, intet tvång, så lät anstaltens lösen. Dessa stackars flickor hade sluppit ut ur fängelset och funnit en moderlig vän. De behandlades icke i flock. De voro individer, bristfälliga visserligen och märkta af lifvet i unga år, men med en framtid framför sig. Här fanns det ingen som icke trodde eller lät dem förstå att det icke kunde finnas något — kanske mycket — godt i deras hjärta.

— För de flesta af dem består hela deras brott i att de varit försvarslösa inför frestaren, alltför mjuka, alltför fulla af kvinnlig hängifvenhet, sade min väninna. Det värsta som kunnat träffa dem är att de sett dagen i den omgifning, där de lefvat.

Så talar godheten i förening med det klaraste förstånd från Madame Avril de Sainte Croix's läppar. Och hur vördad och älskad är hon icke i detta hus.

Vi stego in i en stor sal, där ett trettiotal flickebarn, af hvilka ingen fyllt 17 år, voro sysselsatta med att sy och märka den utstyrsel de få föra med sig från anstalten, då de väl en gång erhållit en plats. De buro en uniform af stora ljusblå förkläden med ärmar, hade tillbakastruket hår och ett uttryck af ro öfver de bleka dragen. Egentligen ägde de knappast något annat behag än sin ungdom, men intet enda af dessa ansikten bar lastens märke. Alla sträckte de fram sitt arbete för att få beröm. De kunde fålla, de kunde namna, och då de mottogos i hemmet, visste somliga ibland dem icke på hvilket finger de skulle sätta fingerborgen. Nu sydde de äldsta och förståndigaste på maskin under en föreståndarinnas ögon.

Allt andades glädje här såväl som i nästa rum, där ett par tolfåringar sutto och läste öfver sina läxor. Det var tvänne offer från fronten. Hvad de hade haft att berätta vid ankomsten skulle kunnat komma håren att resa sig på ens hufvud, sade föreståndersken. De föreföllo små för sin ålder, men voro begåfvade barn. Den minsta hade särskildt ovanliga anlag att teckna. Kanske stod man inför ett gryende konstnärsskap, men hur sved det icke i ens hjärta.

Vidare sågo vi flickor — femton eller sextonåringar — som behandlades för en svår sjukdom, efter hvad det påstods med hopp om fullkomligt tillfrisknande. Ett af behandlingens förnämsta villkor är fullständig hvila. En ung men redan gråhårig dam med profil af fint skuren kamé vakar med läkarens öga öfver att föreskrifterna iakttagas med största noggrannhet. Hon har de vackraste resultat att uppvisa bland sina sjuka, och alla dessa kvinnors hängifvenhet för uppgiften äger ingen gräns.

Ibland — när någon af deras skyddslingar försvunnit från anstalten och hamnat i dåligt sällskap — söka de själfva upp det förvillade fåret, blott de ha en aning om hvart de skola styra sina steg. Midt i natten har det händt att den hvithåriga föreståndarinnan — Madame Jacques — kastat en kappa öfver axlarna, en slöja öfver hufvudet och begifvit sig ut att hämta en stackars flicka, som råkat på villovägar. Dessa barns tacksamhet förefaller stor och hur skulle det kunna vara annorlunda? Vi besökte de idealiskt ordnade sjuksalarna, hvilka glänsa af renlighet som hela huset, och framför allt var det oss en glädje att stiga upp i tredje och fjärde våningen och kasta en blick in i flickornas sofrum.

Hvart och ett af dessa barn är oinskränkt härskarinna i sitt eget rike. Hennes kammare är stor och luftig och mycket stilfullare än mången medelklassflickas, med bonade golf, förtjusande säng och toilettbord, dubbla gardiner och en hylla med små prydnadssaker. Naturligtvis är det hon själf som städar och håller allt detta i ordning.

Många af flickorna lämna hemmet som kammarjungfrur, somliga bli kokerskor, andra utbildas till sömmerskor och samtliga ha de någon hum om trädgårdsskötsel. Alla ha de sin egen lilla täppa, där de ansa sallad och grönsaker och till och med nu i krigstider tillåter Madame Avril dem att odla blommor. Hon unnar dem denna lilla tillfredsställelse, då hon ser hur lyckliga det gör dem.

De stränga dygdernas grundsatser, äro icke hennes. Hon vinner sin omgifning med godhet. Man har en känsla af att samhället, som står i skuld till dessa barn, gäldar sin oförrätt med gåfvorna från hennes varma och öfverfulla händer. En ung tonsättarinna kommer några gånger i veckan och lär dessa stackars flickor sjunga. De ha förtjusande röster, jag hörde det själf. De sjöngo för oss och det var rörande att sitta där och se på dem. En amerikanska, som brinner för kvinnornas sak, kommer och läser högt för dem om eftermiddagarna, medan de sitta och sy, och den ömmaste omtänksamhet hägnar — ändtligen — deras inre och yttre lif.

Aldrig få de tala om det förflutna, endast om framtiden. Föreståndarinnorna ha ju det svåra arbetet och rycka upp ogräset ur deras hjärta och i Upprättelse-hemmen är det blott mycket milda händer, som röra de unga själarna.

Det värsta, som kan hända dessa flickebarn, är om man hotar dem med att berätta den eller den förseelsen för Madame Avril. Ha de lämnat anstalten och tagit plats, gå de till henne, om de få några sorger. Kommer man till hennes hem, stöter man icke sällan på gråtande flickebarn, som sitta där och klaga sin nöd. Ty hon upphör aldrig att vaka öfver sina skyddslingar.

Om några af dem blifvit mor skrifver hon till fadern och vädjar till hans känslor i akt och mening att få ett giftermål till stånd. Äktenskap höra också till de vanligaste företeelserna i dessa hem, och den eller den ansedda kaptens- eller löjtnantsfrun har en gång bott inom anstaltens murar. Hvarje söndag komma skaror af gifta och ogifta unga mödrer och hälsa på sina välgörarinnor, men kunde det förvåna någon? Den som en gång gjort sig förtrogen med dess grundsatser och deras tillämpning, vet att Frigörel-

Iduns byrå och expedition,
Mästersamuelsgatan 45 Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4.	Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803.	Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1.	Annonskont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402.	Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Uppl. B, med juln:r:		Uppl. A, utan juln:r:		Uppl. C, praktuppl., med juln:r:	
Helt år ..... Kr.	10:50	Helt år ..... Kr.	10:—	Helt år ..... Kr.	14:—
1:a halfåret »	5:20	3 kvartal ... »	7:60	Halft år ..... »	7:25
2:a halfåret »	5:80	Halft år ..... »	5:20	Kvartal ..... »	3:75
Kvartal ..... »	2:60	Kvartal ..... »	2:60	Månad ..... »	1:35
4:e kvartalet »	3:25	Månad ..... »	1:—		

Iduns annonspris:
Pr millimeter enkel spalt:

35 öre efter text.
40 öre å textsida.
20 % förhöjning för särskildt begärd plats.

Utländska annonser:
40 öre eft. text, 45 öre å textsida, 20 % förh. för särsk. begärd plats.

sens verk gömmer något af det bästa en kvinna gjort för kvinnorna.

Men tror någon att Upprättelsens hem var allt hvad Madame Avril de Sainte Croix hade att visa mig den morgonen? Parisiskorna äro förvånande. De hinna med det otroliga. Då vi lämnat anstalten i Auteuil, reste vi till ett marketenterihem för arbeterskor vid krigsverkstäderna. Dessa marketenterier äro nämligen också till stor del en skapelse af denna märkliga kvinna, som är företagets president. De ha kommit till i afsikt att förskaffa arbeterskorna ett materiellt och moraliskt stöd i kampen på ett område, där ingen förutsett insatsen af kvinnlig arbetskraft.

Denna insats är våldsam och pågår natt och dag. Ofta arbeta kvinnorna på stående fot och tillsammans med män. Om dagen äter arbetspersonalen utomhus, men de nattliga måltiderna intagas i själfva verkstaden och äro långt ifrån lätta att åstadkomma till följd af bristande arbetskraft på detta område. Somliga fabriker för krigsförnödenheter sysselsätta tjugofem tusen kvinnor dygnet om, och detta är icke långt ifrån att ta allas verksamhet i anspråk.

Det är af denna anledning arbeterskornas marketenterier sett dagen och de måste befinna sig inom verkstäderna eller i deras grannskap för att inbespara onödig tidsförlust.

Företaget är mycket omfattande, ty i Frankrike arbetar nära en half miljon kvinnor i försvarets tjänst. Dessa kvinnor komma uteslutande ur folkets led, medan män af alla klasser strida vid fronten, och deras medsystrar känna hvad de äro dem skyldiga.

I arbeterskornas skara ser man unga och gamla, vackra och fula, men alla äro de väl klädda och uppträda så att de skulle kunna slå sig ned och äta vid hvilket bord som helst. Vid sidan om Madame Avril de Sainte Croix frukosterade jag tillsammans med dem och matsedeln lydde så här:

Sardiner.
Fårkotletter med potatismos.
Plommonsylt.
Ost och frukt.
Hvitt och rödt vin.
Kaffe.

Måltiden var utsökt och kostade en francs, fyrtio centimer — ungefär en krona. Därtill kom ytterligare fyrtio centimer för en flaska vin. Ingen kände eller gaf akt på oss, ty hur många bland alla dessa hundratals kvinnor ha väl någonsin tänkt på att företaget har en president? Vi uppassades af damer ur aristokratien, som komma till marketenterierna hvarje dag och ge sin tid och sina krafter för att vara sina strängt arbetande systrar till någon glädje. Att betjäna sig själfva som i våra automater därhemma ingår ej i fransyskornas föreställningssätt. Det skulle skämma bort nöjet för dem. De hvila sig.

I det jämförelsevis lilla marketenterihem jag såg finnas tre matsalar med plats för öfver hundrade gäster i hvarje sal. Dessa ha två timmars frukostrast och äta i olika lag. Då de rest sig från bordet, gå de in i det improviserade samlingsrummet, klinka på piano, läsa eller skrifva bref. Alla se nöjda ut och förefalla fulla af hälsa trots ansträngningarna.

De högst aflönade bland dessa kvinnor förtjäna fjorton francs om dagen, de lägst aflönade sex. Lida de af följderna efter ett olycksfall ådraget i verkstäderna, undersökas och skötas de af kvinnliga läkare, som ha mottagnlng i marketenteriet under frukosttimmarna. Andra unga kvinnor massera skadade armar och ben och öfverallt möter man leende ansikten till och med framför jättegrytorna i köket. Man drar själf ett lättnadens andedrag, när man ser de bastanta kokerskorna pusta ut med handen i sidan framför återstoderna af dagens lyckade anrättningar.

Hela denna ström af kvinnor arbetar och rör sig, kommer och går i en till det yttre inte vidare stadig byggnad, som inrymde en fabrik för glasmästarealster före kriget. Ännu kan man stiga in och titta på de verkstäder, där arbetarna i ett gifvet ögonblick lade ned sina verktyg och lämnade allt för att gå ut och strida för fosterlandet. Detta ögonblick tycktes mig fjärran och dock så nära. Och jag kunde icke låta bli att se ut öfver dessa mäns och kvinnors gärning och tänka: Är allt detta icke stort?

Idun

En hvardagshistoria. ✻ Af Richard Vaftner

1.

AKTUARIEN FREDRIK BRODIN SPELADE krocket med fröken Videll på gräsplanen utanför skärgårdspensionatet, då en tjänsteflicka kom med ett bref, som nyss anländt med båten från Stockholm. Brodin såg på utanskriften, kände igen sin svärmors handstil och stoppade brefvet i fickan, i det han tänkte: — Kors hvad kan svärmor vilja mig, vi brukar ju aldrig korrespondera.

— Om ni vill läsa ert bref, så låt inte mig hindra, sade fröken Videll och gjorde en liten paus i spelet samt intog en behagfull ställning stödd mot sin klubba.

— Tack, det får väl vänta, svarade han och öfverfor med blicken hennes ännu vid 30 år så ungdomliga, på en gång kraftiga och smidiga gestalt. Det är nog ingenting viktigt.

Fröken Videll lyfte sin klubba i vädret, så att den vida klänningsärmen gled tillbaka och blottade en rund, välformad arm halfvägs till skuldrorna, och hennes ögon glittrade i solen, då hon anmärkte:

— Ja, det är märkvärdigt, så litet af vikt som händer i de flesta människors lif. Dag efter dag gå de och trampa i samma fåra, och aldrig faller det dem in, att det kanske finnes andra vägar, som äro mycket trefligare och leder till intressantare mål.

— Det är nog sant, medgaf Brodin, vi äro slafvar under vanan, och när man kommit in på ett visst spår, så följer man det utan vidare och utan att fråga, hvart det bär.

— Men det är det, som är så löjligt! utropade hans vis à vis. En kvinna, som inte törs gå sin egen väg, det må så vara, det kan man skylla på hennes medfödda svaghet, men en man!... Tänka sig en stor stark karl, som går hela sitt lif i flock och farnöte med andra och tråkar sig till döds, bara för att han inte har mod att bryta sig lös — det är, så man inte vet, om man skall skratta eller gråta åt det. Äh, om jag vore man — — —

— Nå, hvad skulle ni då göra?

— Jo, jag skulle ge den öfriga hjorden en god dag och gå den väg, som bäst behagade mig. Om det var något som misshagade mig, så struntade jag i det, och om det var något som tilltalade mig...

— Så?

— Så lagade jag, att jag fick det.

Och hon gaf sin boll ett så kraftigt slag, att den flög rakt genom de två sista bågarna och vidare långt ut på planen.

— Pass på, nu är det er tur.

Brodin måttade noggrant och omsorgsfullt ett lätt slag, så att hans boll gick ett litet stycke innanför närmaste båge.

— Ni är för försiktig, anmärkte fröken Videll med tydligt hån i rösten; därför vinner ni inga stora slag. Men för att återkomma till det, som vi talade om, så kände jag en man, som kommit på fel plats i världen och gick hela sitt lif och suckade af ledsnad, och till sist en dag lade han sig ner och dog, antagligen också af leda. Är det inte förskräckligt? Jag skulle velat sätta på hans grafvård: Han dog, emedan han var för feg att lefva.

— Han kanske hade några plikter eller band, som han inte ansåg sig kunna bryta, framkastade Brodin.

— Som han inte vågade bryta, ja — det är just däri fegheten låg, invände hon harmset. Han var så insnörad i dessa band, att han knappast kunde röra sig, och så rädd för hvad omgifningen skulle tycka, hvad världen skulle säga, om han gjorde sig fri, att han föredrog att gå bunden och tråka ihjäl sig. Sådant kallar åtminstone jag för feghet, och sådana människor aktar jag inte. Nej, modiga och själfständiga personer, som törs slå ett slag för sin lycka, det är hvad jag värderar, och skulle jag en gång gifta mig, skulle det vara med en sådan man. — Pass på!

Hon höjde sin klubba och måttade med säker hand ett nytt slag mot bollen, så att den med en hård smäll flög rakt på målpinnen.

— Hurra — segern är min! Ni var för försiktig, som jag nyss sade, därför blef ni slagen.

Och hon kastade sin klubba, så att den gjorde en volt i luften, och med ett muntert och litet gäckande: tack för spelet — ni får ta revanch i morgon, aflägsnade hon sig ner åt hafsstranden.

Det var, som om luften, där hon gått fram, bevarade en doft från hennes unga, friska kropp, och Brodin insöp med ett välbehag, som kanske inte alldeles var utan sällskap med en viss orolig självförebråelse, denna doft, som tycktes så väl harmoniera med det friska, af hafvets salta vågor kringsköljda skärgårdslandskap, där han nu tillbragt några angenäma semesterveckor. Då hon försvunnit bakom strandklipporna, gick han bort till byggningen och satte sig på den för tillfället tomma verandan samt följde med tankspridd blick ett segel, som för en svag förlig vind gled fram öfver det solglittrande hafvet.

Det var verkligen angenämt att en gång få tillbringa några dagar fri från alla tryckande plikter och band. Det vill säga, semester hade han ju haft hvartenda år, ända sedan han blef ordinarie i verket, och äfven i regel tillbragt dessa ledigheter ute på landet, men ensam hade han ingen gång förut varit på tjugu år.

Ty så länge var det nu, sedan han gifte sig. Och kunde han väl säga, att han något enda af dessa år haft en trefiig sommar? Kanhända den första, då han firade sin smekmånad. Men sedan? Hade han någonsin längtat till semestern, hade han någonsin under sin ledighet haft en känsla af verklig frihet och hvila? Hade det icke tvärtom gått därhän, att hans enformiga tjänst blifvit hans tillflykt, en tillflykt, som han

IDUNS KOKBOK är den bästa kokbok för det svenska hemmet. - - -
Af ELISABETH ÖSTMAN. 8:de upplagan nu utkommen. Pris kr. 7: — inbunden. - - -

Konstfliten Förening för hemslöjd och Konsthandtverk.
Försäljningslokaler: Gamla Högskolan - - - Göteborg.

icke älskade men föredrog framför det sällskap, som blifvit hans plåga.

Och felet! Kanske bådas — eller kanske ingens. De hade upptäckt rätt snart efter giftermålet, att de ej passade för hvarandra. De hade så olika smak och vanor i allting; när den ene ville ett, så ville den andre ett annat, när den ene tyckte om en sak, så tyckte den andre om en annan, och så blef det ständiga slitningar. Kanske hade det blifvit bättre, om de fått ett barn, men enda gången, då hustrun kom i grosess, fick hon missfall och angreps efteråt af en klenhet, från hvilken hon aldrig hämtade sig och som ytterligare bidrog att förvärra nennes lynne och göra deras samlefnad tung och bitter.

Om de åtminstone kommit loss från hvarandra någon gång alltemellanåt, fått hvila ut från hvarandras sällskap; men något sådant hade hustrun aldrig velat höra talas om, tillsammans skulle de vara dag efter dag, år ut och år in, fastkedjade som två fångar vid samma bänk, fastän sällskapet var dem båda en ständig plåga. Äfven i år hade det varit meningen, att de skulle göra sällskap under hans semester, men just som denna började hade hans svärmor insjuknat, och ehuru sjukdomen icke tycktes vara af någon allvarligare natur, ville hans hustru ej lämna Stockholm, förrän modern blifvit bättre. Då hon emellertid ej ansåg sig kunna begära, att mannen af samma anledning skulle tillbringa den enda ledighet han hade under året i staden, beslöts det, att han skulle fara ensam i förväg och inackordera sig på något pensionat, tills svärmodern blef så pass återställd, att hustrun kunde följa efter. Trots sin godartade natur hade svärmoderns sjukdom emellertid dragit ut, så att hon, enligt hvad det stod i ett bref, som han fick från hustrun i förgår, först dagen förut fått tillåtelse att lämna sängen, och då det nu endast återstod en vecka af semestern, tyckte både svärmodern och hustrun, att det inte lönade sig för den senare att nu göra någon utflyttning till det aflägsna skärgårdspensionatet, utan att det bästa vore, om de för återstoden af sommaren, kunde hyra något ställe i Stockholms omgifning, så nära, att mannen kunde fara ut och in.

Och så hade Brodin fått ännu några dagar att njuta friheten, denna sällsynta gåfva, som han värderade så högt. Det vill säga, fullständigt fri var han ju inte, medvetandet, att han snart skulle vända tillbaka till det vanliga tvånget, följde honom hvar han gick, tyngde som en black om hans fot, och härtill kom, att han ständigt följdes af en naggande oro, en känsla af hemlig förebråelse, så snart han riktigt ville slå sig lös och smaka frihetens hela sötma.

Och dock, hvad hade han egentligen att förebrå sig? Umgänget med fröken Videll? Men det var ju inte bara han, som sällskapade med henne, det gjorde hvarenda herre på pensionatet, och när allt kom omkring var han kanske den, som allra minst kurtiserade henne. Han pratade med henne, då de träffades vid måltiderna eller ute på krocketplanen, och ett par gånger hade han helt oafsiktligt kommit i sällskap med henne på promenader — det var allt. Hvarifrån kom då denna oro? Var det därför, att han fann behag i hennes sällskap, att hennes närvaro beredde honom nöje, och att hon å sin sida visade, att hon värderade hans sällskap? Ty det kunde ej förnekas, att hon föreföll sympatiskt stämd mot honom, ja, att hon gjorde de andra herrarna afundsjuka på honom genom att ganska tydligt utmärka honom framför dem.

Eller var detta icke allt? Fanns det kanske något annat mellan dem, något som visserligen icke uttalades i tydliga ord, men som dock yttrade sig i blickar och minspel och mer eller mindre förtäckta anspelningar och liknelser — och var det detta, som oroade honom? Till exempel nu senast under krocketspelet — de hade ju blott talat om vissa allmänna förhållanden i lifvet, men under dessa till synes oskyldiga yttranden — hade det icke legat en särskild underförstådd mening, som gällde honom och henne? Och hvarför hade hennes stämma fått ett sådant passioneradt tonfall, då hon talade om män, som icke ha mod att bryta med de förhållanden, som tråka ihjäl dem, och söka sig en väg, där lyckan väntar dem?

Brodin steg upp och tände en cigarr. Han ville icke längre fundera öfver dessa förhållanden; bäst att icke röra för mycket vid ömtåliga ting, utan taga emot bara hvad stunden bjöd och låta timmarna glida. Det var litet oroligt kanske, men det hörde väl till, och när allt kom omkring, kanske oron var ett plus till nöjet genom att påminna om, att det en vacker dag kunde få ett slut.

Nere vid stranden skymtade en röd klänning mellan klipporna. Rödt, det var hennes färg, den gick så väl ihop med hennes starka, lifliga temperament; och hvem annan än hon hade denna hållning och gång, denna raska spänstiga gång med litet vaggande höfter, stimulerande och eggande som hafsvinden, när den kom svepande med sin friska sälta i det dåsiga sommarkvalmet.

Litet dröjande styrde han stegen ner mot stranden. — Hvarför skulle jag icke gå dit? tänkte han. Det var ju min afsikt, innan jag fick se henne, och inte är det väl nödvändigt, att jag vänder om för att hon råkar befinna sig där nere... Cigarren hade slocknat, och då han stack handen i fickan för att taga fram tändstickslådan, fick han fatt i brefvet från svärmodern.

Javisst, brefvet, det hade han så när glömt, det var väl bäst att se efter med detsamma, hvad svärmor hade att förtälja.

Han slet upp kuvertet med fingrarna och läste, medan han gick:

Kära Fredrik. Berta har hastigt insjuknat, och det ser ut, som om det vore ett recidiv af samma sjukdom, som hon hade för två år sedan, då hon var nära döden, så det är nog bäst, att du genast reser hem.

Din svärmor.

De sista orden dansade för Brodins ögon, så att han knappast kunde läsa dem, den röda klänningen försvann för hans syn, himlen och hafvet blefvo dimmiga och färglösa, och marken gungade under hans fötter, då han gick bort och satte sig på en sten.

Berta dödssjuk, medan han gick här och roade sig och nästan glömde bort, att hon fanns till. Han mindes hennes sjukdom för två år sedan, hur hastigt och oväntadt den kommit, ena dagen hade hon varit frisk, eller åtminstone halffrisk som vanligt, och nästa dag låg hon nära döden, och doktorn hade yttrat, när krisen gått öfver: — Får hon det här en gång till, så svarar jag ej för utgången . Och nu hade detta recidiv inträffat, och han kunde ej komma härifrån i dag, först i morgon bitti gick nästa båt, och tidigast vid tiotiden på förmiddagen kunde han beräkna att vara i Stockholm. Tänk om det vore för sent, om han icke ens skulle hinna hem för att ännu en gång blicka in i hustruns ögon, be henne om förlåtelse för allt, hvad han felat.

Den röda klänningen uppenbarade sig åter vid en klippa i hans närhet, men Brodin hade icke längre sinne för dess stimulerande inverkan, och han hörde icke ens de raska, spänstiga stegen, som ett par gånger passerade alldeles bakom hans plats. Med ansiktet lutadt i händerna satt han och blickade mot marken, medan minnen och bilder från hans äktenskapshistoria gledo genom hans själ.

Det var i ämbetsverket, där han tjänstgjorde, som deras bekantskap började. Berta blef nämligen anställd som skrifbiträde på samma byrå, där han förordnats som aktuarie, och han erinrade sig så tydligt, hur han först fann den lilla mörka spensliga damen ganska intetsägande och i saknad af alla yttre betingelser för att kunna tillfredsställa hans skönhetssinne. Men redan efter några veckor hade hans omdöme förändrats, det låg något barnsligt muntert i hennes temperament, något varmt och soligt, som glittrade i hennes blick och sväfvade som en gloria kring hennes ostyriga hår. Och det dröjde icke länge, förrän han saknade detta varma glitter, när hon någon gång var borta från kontoret, som han saknade solskenet, när det var regnväder.

Han kom i håg deras första promenader tillsammans utåt Djurgården och Haga, hur glada och bekymmerfria de kände sig, där de strötvade omkring i skogsbackarna, lekte tafatt mellan snåren, plockade blommor och prydde hvarandras hattar, medan vårens blåa himmel lyste öfver deras hufvuden och luften doftade af jordens starka ångor.. Älskade de hvarandra? Helt visst — hur kunde de annars känt en sådan glädje i sina hjärtan, hur kunde världen haft öfver sig en sådan strålande glans.

Och sedan efter bröllopet, den första semesterresan uppåt Dalarna, de poetiska utflykterna till utsiktsplatserna, de glada rastestunderna vid vägkanten, de primitiva och dock så aptitretande måltiderna, som hon så behändigt förstod att arrangera ur den medförda matsäcksväskan, de äfventyrliga bergsklättringarna med hänförande utsikter och solnedgångar, och till sist den stämningsfulla återfärden hand i hand i den bleka sommarskymningen, där furorna stodo som svarta silhuetter mot skyn och busksnårens skuggor skrämde den lilla frun, så att hon smög sig tätt till hans sida och han nästan tyckte sig höra hennes hjärta slå mot sitt.

Så glad och barnslig hon var, så full af små upptåg och påhitt för att bereda honom öfverraskningar och roa honom och så öm och tillgifven i hängifvelsens stunder... Och så hade allt förändrats på detta sätt. Hur hade det gått till, och hvems var felet?

Till en del berodde det väl på hennes klenhet, som försvagade nerverna och förbittrade hennes lynne. Och denna hennes nervösa retlighet hade i sin tur inverkat på hans humör, så att han lät undfalla sig yttranden och gjorde sig skyldig till handlingar, som ytterligare bidrogo att stegra hennes ömtålighet. Så sårade och stötte de ömsesidigt hvarandra och gledo allt längre från hvarandra; hans hustrus klenhet tilltog trots alla dryga läkarehonorar med åren, inga badsejourer, inga fjällpensionatsvistelser hjälpte, sjukdomen, hvars natur doktorerna för öfrigt hade svårt att riktigt förklara, tycktes en gång för alla ha slagit sin klo i henne och sög obarmhertigt musten ur hennes lilla,

Säud Edra Klädningar, Blusar, Kappor till Kemisk Tvättning eller Färgning, Gardiner, Möbeltyger, Kuddar m. m. rengöras snabbt och omsorgsfullt hos **A.-B. C. O. Borgs söners Fabriker -:- LUND.**

Pröfva **Tuppens Zephyr** och Ni köper ingen annan.

spensliga kropp. Hvar voro nu den soliga glansen i hennes blick och skimret kring hennes hår? Ack, borta voro de liksom det muntra skrattet, de barnsliga lekarna och upptågen. En i förtid vissnad och åldrad kvinna hade hon blifvit, hans lilla hustru, en bitter och vresig sjukling, ur hvars lif glädjen tycktes för alltid försvunnen.

Och felet var hans. Ty det var han den friske och starke, som skulle haft öfverseende med hennes svaghet och genom en lugn ömhet sökt öfvervinna hennes retlighet. Om han handlat på det sättet, kanske hade hon då blifvit herre öfver sin nervsvaghet, kanske hade hennes hälsa förbättrats och hon hade i dag varit samma glada, intagande kvinna som för tjugu år sedan, då de gifte sig.

Denna tanke förorsakade honom en sådan plåga, att han för att förströ sig skyndade upp till pensionatet och började packa in sina tillhörigheter. Men midt under packningen afbröt han sig, glömde bort hvad han hade för händer och gick bort till fönstret och blickade ut i den sakta tätnande aftonskymningen. — Min lilla hustru, tänkte han, hvad har jag gjort dig, hvad har det blifvit af dig. Måtte jag ej komma för sent för att träffa dig.

2.

Blek och utvakad efter en sömnlös natt, steg Brodin vid femtiden följande morgon på båten till Stockholm. Det var en vacker dag med glittrande sol öfver fjärdar och sund, och med höga skrik tumlade måsarna om i den klara, genomskinliga luften som berusade af morgonens friska behag. Men Brodin hade intet sinne för naturens skönhet, måsarnas glädjerop endast irriterade honom, och då båten stannade vid bryggorna, förtörnades han öfver passagerarnas hälsningar och afskedsscener vid af- och påstigningarna och öfver besättningskarlarnas söl vid inlastningen af fraktgodset.

Då båten närmade sig Stockholm, steg hans oro till sådan höjd, att han ej kunde hålla sig stilla, utan började promenera omkring på däcket till stor förtret för de öfriga tätt hopträngda passagerarna, som oupphörligt måste flytta på sina ben och stolar för att släppa fram honom i de smala passagerna. Och när man till sist lade till vid Skeppsbron just som Tyska kyrkans tornur slog tio, var han den förste, som sprang i land, fick den enda väntande bilen och bad chauffören att köra till hans hem fortast möjligt.

Trappan upp till andra våningen, där han bodde, tog han i några hastiga språng, men i förstugan stannade han och lyssnade andfådd efter något ljud från bostaden. Men intet hördes; nere på gården stämde en positivspelare upp en visa, och hos grannens sprungo några barn omkring med gälla rop och skratt, men hans eget hem låg tyst och stilla som en dödens boning.

Två gånger tog han i dörren och drog handen tillbaka igen, tredje gången, då han hörde steg bakom sig i trappan, öppnade han och steg in.

I den halfmörka tamburen såg det ut som vanligt. I hörnet innanför dörren stodo de två obligatoriska, trasiga paraplyerna, som icke på många år användts af någon, men som dock af någon obegriplig anledning aldrig tycktes kunna komma bort därifrån. På väggen hängde en regnkrage och en kappa, bredande ut sig på stora hängare af trä, så att de upptogo nästan hela utrymmet mellan tamburdörren och salen; ofvanför dem hängde två fruntimmershattar och en väska, och nedanför på golfvet stodo tre par galoscher i rad, af hvilka ett par voro hela och de öfriga utslitna — alltsammans idel välkända detaljer, som i så många år varit en plåga för hans öga.

Men i denna stund ingaf honom åsynen af dessa detaljer en känsla af medlidande, ja, af ömhet, och med bäfvande bön i sitt hjärta, att han ej måtte komma för sent, steg han fram till den öppna salsdörren utan att ge sig tid att taga af öfverrocken. Där fanns ingen människa, och han gick hastigt bort till skrifrummet. Lika tomt där. Nu återstod endast sängkammaren. Dörren dit stod på gläntt, och då Brodin, som smög sig tyst öfver den mjuka axminstermattan, kom fram till tröskeln, såg han hustrun stå därinne framför toalettbyrån och kamma sig. Helt knäsvag af öfverraskning och glädje blef han stående orörlig och betraktade henne.

Så liten och tunn hon såg ut i den hvita peignoiren, som lämnade halsen och de magra, gulbleka armarna upp till armbågen bara. Och så nervös och orolig i sina rörelser, där hon stod och vred sig framför spegeln och sökte fästa den tunna redan grånade flätan till en liten knut på hjässan. Hur många gånger hade han ej plågats af denna syn, af bristen på lugn och behag i hennes rörelser, af hårtestarna, som röko omkring henne, då hon drog kammen genom de motsträfviga striporna, men i dag fylldes han af medlidande och tänkte: — Stackars lilla hustru, hvad du fått lida — hvad jag är glad, att du ännu är i lifvet.

Plötsligt måtte Berta ha sett sin mans bild i spegeln, ty hon vände sig häftigt om och utbrast:

— Är du hemkommen?

— Ja, jag kom med båten nyss, svarade han i vänlig, nästan öm ton. Din mamma skref, att du var illa sjuk.

— Åh, det var bara ett tillfälligt illamående, så det behöfde du inte resa för.

Hon stod alltjämt med armarna lyfta och sysslade med hårknuten, och under den oknäppta, halfrena peignoiren såg han hennes små, färglösa bröst, vissnade som frukter härjade af höstfrosten — och samtidigt tedde sig i en solskimrande syn en annan bild för hans ögon: en mjölkhvit hals, ett par friska, vackert formade armar och en barm, som svällde af hälsa och kraft.

Med en energisk viljeansträngning sökte han förjaga denna syn, och hans stämma behöll sitt vänliga, medlidsamma tonfall, då han förklarade:

— Du är ju så klen, och jag blef orolig, att det kunde vara något allvarligt fatt med dig, så jag tyckte det var bäst att resa fortast möjligt.

Men hustrun betraktade honom ett ögonblick med misstänksam min och utbrast retligt:

— Det var väl onödigt att afbryta din angenäma semestervistelse. Hvarför står du där och tittar på mig, som om du trodde, att jag är dödssjuk — hvarför har du inte tagit af dig, innan du gick in?

— Kära du, jag var så orolig för dig, sade Brodin litet stött, i det han lämnade rummet; det var ju väl, att jag misstagit mig.

Han tog af sig öfverrocken i tamburen och gick därefter in i skrifrummet. Där var ännu inte dammadt — allting var ju sent här i hans hem. Han kände, hur den gamla misstämningen ville smyga sig öfver honom, men han kämpade beslutsamt emot. Man kunde ju icke fordra något af en sjuk människa, det var klart, att Berta var trött och ville ligga länge om mornarna, och att en tjänarinna på egen hand skulle uträtta något ordentligt var naturligtvis inte att tänka på. Det var detta han allid måste hålla i minne: Bertas sjukliga tillstånd, som han kanske själf hjälpt till att framkalla eller åtminstone att förvärra och som det därför var hans skyldighet att göra hvad han kunde för att lindra.

I salen hördes tjänsteflickan slamra med porslin, och pendylen på hans skrifbord knäppte hårdt och rastlöst som ett oroligt hjärta. Nu hördes hustrun med retlig röst säga något till jungfrun, och denna svarade igen i förargad ton, och strax därpå ljöd smällen af en dörr. — Hvad allt detta var gammalt och vändt — lika vandt som smutsfläcken på dörrposten där borta, som aldrig kom bort.

Nu kom jungfrun och anmälde, att frukosten var serverad. Brodin gick ut i salen, och sedan han väntat en stund, kom hustrun från sängkammaren, öfverfor bordet med en granskande blick och ropade därpå in tjänsteflickan och frågade i skarp ton:

— Hvarför har inte Hilda tagit in locket till ostkupan, som jag har sagt, att Hilda alltid skall göra, när hon sätter fram osten? Gå genast ut efter det!

Flickan gick ut och kom strax tillbaka med locket, som hon med surmulen min placerade på ostkupan, hvarefter hon aflägsnade sig med en ny dörrsmäll.

Så satte man sig till bords, hustrun till höger och mannen till vänster. Maten var den vanliga: hafregröt och mjölk med anjovissmörgås till och sedan té med ostsmörgås och skorpor — det var den stående frukostmatsedeln år ut och år in. Brodin hade väl ibland längtat efter någon omväxling, och kanske var detsamma äfven förhållandet med hustrun, men liksom allting annat i deras hem så hade äfven matordningen stelnat i en vana, som de voro för uttröttade för att söka bryta. För öfrigt hade hustrun alltid haft ett sätt att äta anjovis, som irriterade honom: i stället för att lägga den på en smörgås, som han själf brukade, tog hon den på gaffeln och sväljde den i en tugga före vällingen. Så gjorde hon äfven i dag, och ehuru Brodin bemödade sig att icke observera henne, kunde han ej undgå att känna sig illa berörd af denna, som han tyckte, obehärskade passion, som menligt inverkade på hans egen aptit.

— Dumheter! tänkte han. Hvarför skulle hon inte få göra som hon vill. Det är ju barnsligt af mig att fästa mig vid, om hon äter anjovisen till eller utan smörgås; jag måste tänka på, att hon är sjuk, och ha öfverseende med hennes små egenheter.

Men strax därpå fick han ånyo anledning att irriteras af hennes smackande ljud, då hon sväljde vällingen. Han sökte inleda ett samtal med henne, gjorde allt, hvad som stod i hans förmåga, för att icke höra de obehagliga ljuden, men smackningarna ljödo icke desto mindre med pinsam tydlighet i hans öron och plågade honom, så att hans stämma fick en sträf och ironisk klang, och till slut måste han afbryta konversationen för att icke riskera att komma i öppet gräl med henne.

— Hvarför äter du så långsamt? frågade hustrun. Var inte gröten bra? Jag kan inte finna något fel på den.

— Tack, det är inget fel på den, svarade han kort.

Och för sig själf tänkte han:

— Detta är förfärligt. Nyss, då jag trodde henne nära döden, kände jag mig i stånd att gå genom eld för henne, och nu kan jag inte ens fördraga att höra henne äta.

Från köket kom den surmulna tjänsteflickan med tekannan, och genom den öppna tamburdörren trängde de melankoliska tonerna från ett positiv.

En målarinna i Arild.

DEN 19 AUGUSTI var det ljufliga Arild som en ungmö, leende genom tårar, ända tills uppvaktningarna för den arildska artistkoloniens äldsta, fröken Sophie Stjernstedt, födelsedagsbarnet, började, ty då tog solen helt väldet och jagade bort de sista skyar, som sugit sig kvar sen nattens åskväder. Den lilla fiskarstuga, som fröken Stjernstedt sen många somrar bebor, känns lätt igen på en skog af skära och hvita stockrosor. I hennes fönster prunka rosor och "brinnande kärlek", nejlikor och ringblommor, och genom löfverket utanför fönstret åt hafvet ser man Skeldervikens blåa vågor leka fram skum på topparna.

Fröken Sophie Stjernstedt bland sina stockrosor i Arild.

Kärleksfulla händer ha varit i rörelse den dagen för att bringa godsaker på hennes bord. Yppiga blåa drufvor och fjuniga persikor från Krapperup, sockerkakor och tårta m. m. — rariteter i dessa försakelsens tider. Och till gengäld få de besökande se en utställning af dukar, som ge en lugn, mjuk, nobel ensemble. Ljungmattan på backen är förtjusande, men den får löfte om mer sol öfver sig. Stugor i Arild med vårspäd blomning omkring sig och stugor i högsommarens blomsterprakt. Båtar ut och båtar in med spända hvita segel, månsken och solsken, storm och stiltje öfver hafvet.

Sophie Stjernstedt, dotter till kapten Johan Vilhelm Stjernstedt på Katrineberg i Ullervads s:n, Värmland, och hans maka, född Uggla, lämnade vid 14 år sin vackra hembygd, sörjande öfver att hon aldrig mer skulle få se något så vackert. Vid 17 år kom längtan att återge den i färg, men hon trodde, det skulle aldrig kunna gå för henne här på jorden, men bad Gud, att hon skulle få det i en annan värld. Efter föräldrarnas död fick hon vid 25 års ålder ett hem hos sin syster, g. m. professor Hamilton i Lund, och fick småningom blick för Skåneslättens och Arilds skönhet. Hon beslöt bli målarinna och sökte undervisning i sin konst i Stockholm hos prof. Edvard Bergh, i Köpenhamn hos prof. Fredrik Rohde, i Düsseldorf hos norrmannen Jacobson, i Karlsruhe hos prof. Hans Gude. Det var på 70- och 80-talen hon genomgick dessa förberedande studier, just den tid, då konsten sökt sig ut i naturen för att finna dess drag och troget återge dem. Den danska professionella tekniken tog saken med skrämmande allvar. Hon ville måla vinter. "Kan De sidde i en Tönde i Halm og male," frågade professorn. Hon ville måla bränningar. "Kan De gaa med i fygende Storm ud paa Havet," spordé han.

Bränningar i Arild.

Stuga i Arild.

Efter oljemålningar af Sophie Stjernstedt. P. Lundh foto.

I början på 80-talet kom hon så till Paris. Att studierna drifvits på djupaste allvar, torde bevisas af och förklara, att hon omedelbart fick sina taflor på salongen och att hennes "Huskvarna å" äfven uppmärksammades på expositionen i Royal Academy i London, något synnerligen ovanligt för en "ny".

Strålande af intelligens och entusiasm i sitt kall blef hon under några år en af de ledande i de skandinaviska konstnärskretsarna i Paris. När Edelfelts ateljé blef för trång som samlingsplats, var det hon, som arrangerade månatliga subskriberade soaréer och det på ett så charmant och till hjärtat gående sätt, att hon kallades de skandinaviska soaréernas moder.

Det var klart, att denna konstens pilgrim icke nöjde sig, förrän hon sett Italien, men det höll på att kosta henne lifvet. Malarian härjade hennes kropp så hårdt, att läkaren skickade hem henne med stränga order att aldrig mer visa sig i detta konstnärernas paradis. Därmed vann Norden för alltid denna sin dotter åter, och vännerna af hennes fina, omsorgsfulla pensel ha fått glädja sig åt att Gud öfver förväntan hört 17-åringens böner och låtit henne redan här i lifvet återge i bild nordisk natur. Sina motiv väljer hon mest i Stockholm, där hon numera är bosatt, i Arild, i Åsen vid Vättern, men många motiv härstamma från hennes många resor i södern och i Danmark. Hennes "Glücksborgs slott" gjorde d. v. kronprinsessan Lovisa till hennes vän och kund. Denna gaf nämnda tafla till gamle konung Kristian IX, som vid nästa hofbal med tårar i ögonen tackade konstnärinnan för den glädje, hon beredt honom, genom att måla hans barndomshem.

Ännu vid 73 år är Sophie Stjernstedt ung till sinnet och fylld af frisk och ifrig arbetshåg, och under denna långa verksamhet i kärlek till en mild och harmonisk färgvärld har hennes hjärtas värme hindrat hennes konstnärssjäl att förfrysa i detta i konstklimatologiskt hänseende så kalla land.

JENNY RICHTER VELANDER.

Litteratur.

BLAND MÄNGDEN ÖFVERSATTA ROMANER äro de på en gång verkligt roliga och ur litterär synpunkt någorlunda oantastliga ganska sällsynta. Litet hvar händer det oss väl, att vi en solig sommarsöndag eller en lugn sommarkväll känna behof att få tag i en roman af den gamla hederliga sorten, som genom sin spänning och romantik kom en att glömma alla stundens bråk och bekymmer. Men gripa vi så till en hvilken-somhelst-roman, så känna vi oss ofta mycket missräknade. Det går inte att som i ungdomens år svälja och intressera sig för omöjliga människor och omöjliga händelser. Utan att vara höglitterär måste en roman för att tillfredsställa oss representera en viss litterär standard.

Bland Bonnierska förlagets nyare romaner finnas utom sådana mycket kända succèsböcker i många upplagor såsom Hans officiella fästmö och Skottspolen, ett par, hvilka förtjäna särskildt omnämnande: Mannen på kuskbocken af Harold Maegrath och Femte hjulet af Olive Higgins Prouty. I båda äro händelserna förlagda till Amerika. Under det Mannen på kuskbocken fängslar genom det originella uppslaget, den spännande intrigen och den friska humorn, väcker Femte hjulet läsarens intresse genom den inblick i modernt amerikanskt societets- och hemlif den ger honom. Kvinnofrågan spelar här en stor roll, och de olika teorierna om kvinnans ställning i hem och samhälle samt hennes rätt till arbete dryftas grundligt, men undanskymma på intet sätt hufvudinnehållet i boken: en kärlekshistoria. Bäst har förf. lyckats i skildringen af hjältinnan, hennes kvinnliga anförvanter samt den speciellt amerikanska typen miljonärsfrun mrs. Sewall. Svag synes mig däremot teckningen af fästmannen n:r 1. Det förefaller nästan otroligt, att en flicka af hennes typ skulle vilja skänka bort sig åt en så obehaglig individ som Breckenbridge Sewall. Inte heller fästmannen n:r 2, den utomordentligt ädle och principfaste Bob Jennings har förf. lyckats med — han blir knappt någon verklig människa och är dessutom litet tråkig.

Bland svensk förströelselektyr märktes en ny bok af Anders Eje, Briljantmagneten, innehållande en del noveller, de flesta med erotisk bakgrund i författarens lifliga, starkt koncentrerade och uddiga stil.

En rolig, kvick och litterärt värdefull bok är Fanny Alvings lilla novellsamling På afvigsidan. Främst står kanske här den vid Iduns novellpristäflan med första priset belönade skissen De tre stugorna. Men dråplig och på kornet träffad är hufvudfiguren i "Den ene Johansson och den andre", och bitande skarp i all sin stillsamhet är "En stor man". "Upptäckten" utgör en dosis upplysning, lämplig för hvarenda äkta man, som inte kan begripa, att en husmor kan ha någonting att göra. Såväl i denna novell som här och där i de öfriga tröttar förf. någon gång med sitt detaljiakttagande, men det koketteri i denna väg, som förmärkes i hennes romaner, finnes ej här. På det hela taget synes det mig att denna novellsamling genom djupet och allvaret i själfva tonen står betydligt öfver Fanny Alvings öfriga prosaförfattarskap.

MARIE LOUISE GAGNER.

Den falske vännen.

"ACK, BLIF MIN VÄN!" den falske vännen beder
och kufvar läppens löje, som vill leka
vid tanken på den vinst, din gunst bereder.
Du tror hans ord, och du vill icke neka.
Du ädle dåre! Utan skymt af heder
skall han vid första blixt med kinder bleka
fly till det egna jagets trygga murar,
och du står utestängd i storm och skurar.

Efter Nicolaus Lenau af ERIK KRUUSE.

I.

Timman går mot middagstid,
glittrande ligger hafvet.
Friden slumrar helgdagsblid,
hvarje rop begrafvet...

Sakta, smygande på tå
nalkas blommande minnen,
sagans rosor i det blå
le för barnasinnen.

Ofver hafvets stilla blänk
glänsande fågelvingar
ila. Yr och solbestänkt
fisken slår i ringar...

Dagen är en sommarsky,
gyllene skyar draga...
Hvarje helg i hemmets by
blir en sommarsaga.

II.

Barn, uti din klara himmelsblick är solen,
ögat speglar hemmets lust och äring
och din bygds beständigt lysta marker,
där du själf, en liten planta, ännu spirar...

— — Snart är stängeln vorden hög och spänstig,
stöder gamla trädet; samma must som detta dricker
älskar du. — Åt hemmets fagra ängar
slösar himlen samma guld beständigt,
hafvet signar än din skörd och bärgning.
Bygdens själ är din och fädrens, de sig ena,
alla vuxit högt och stolt på gårdens torfva,
känt sin trakt, sitt land och alla gamlas trogna möda.

Barn, uti din klara himmelsblick är solen...

III.

Den lust, som i kölden domnat,
skall blomma, rik och ung,
när vårens ande välsignar
dess möda, lycklig och tung.

Då sjunger det vida hafvet
den nya dagens sång,
och tusen strängar glimma
i gryningens böljegång.
Mitt hjärta sjunger med hafvet
i gyllne soluppgång —
mitt hjärta är blott ett eko
af böljornas sång.

ADOLF NORDGREN.

Gustaf IV Adolfs dotterso

Brogyans grafkapell.

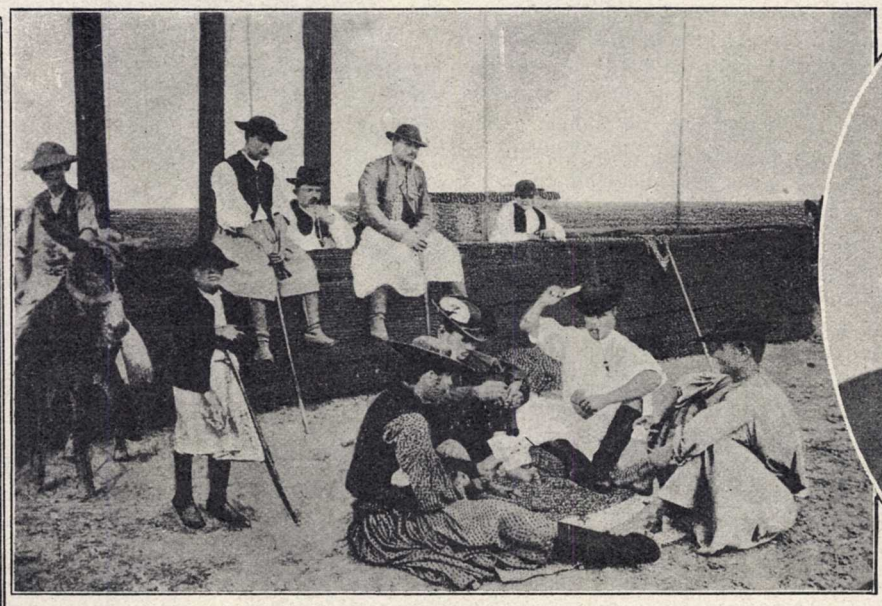

Ungrare i Brogyan.

Hertig Elimar von Oldenburg, G

SLOTTET BROGYAN I UNGERN, KAN GENOM DESS HÄRskarinna, hertiginnan Nathalie von Oldenburg, äga ett visst intresse för oss svenskar. Vid ett besök i Wien, gjorde jag bekantskap med hertiginnan von Oldenburg, hvilken, under vintermånaderna bebor slottet Erlaa (som förr tillhört Maria Theresia), beläget ½ timmes järnvägsresa från Wien. Hon erbjöd mig då att gästa henne under sommaren på hennes slott Brogyan, hvilken inbjudan jag med tacksamhet antog.

Hvarför kan hertiginnan von Oldenburg och hennes slott Brogyan intressera oss svenskar? Jo, därför att hennes make hertig Elimar von Oldenburg, som lefde och dog på Brogyan, var en dotterson till Gustaf IV Adolf. — Som vi alla veta, lefde Gustaf IV Adolf med gemål och barn första tiden af sin landsflykt i Bruchsal i Baden, sedermera i Schweiz. Efter konungens död 1833, flyttade hans gemål, drottning Fredrika, åter till sin hemort Baden, där hennes barn uppfostrades. Det yngsta af dessa barn var just prinsessan Cecilie, mor till hertig Elimar von Oldenburg.

Slottet Brogyan.

Dystra minnen hade kastat skuggor på hennes unga lif och tidigt satte melankolien sin prägel därpå. Sin tredje födelsedag tillbringade barnet i fångenskap på Gripsholms slott. I sin tidiga barndom blef hon utan fosterland och kände sig sen alltjämt hemlös. Sin far förlorade hon äfven i unga år. Efter sin mors död fördes den unga prinsessan till sin bror prinsen af Vasa i Wien, där hon bodde, tills dess hon förmälde sig med storhertigen af Oldenburg. Så ändtligen fann den unga älskliga Cecilie ett hem i norra Tyskland i Oldenburg, där hon lefde lycklig till 1844, då sonen Elimar föddes. Men, efter fyra dagar låg modern på bår. Få år härefter dog äfven fadern, och den lille Elimar uppfostrades af sin halfbroder, storhertig Peter och hans äldre syster Fredika. Efter fullbordade skolstudier studerade den unge hertig Elimar i Bern. Sedan utbildade hertigen sig till officer, deltog i det böhmiska kriget 1866 och i kriget mot Frankrike 1870, då han svårt sårades. Härefter lämnade hertigen den militära banan. Han företog nu långa resor och utvecklade härunder sina artistiska böjelser. Han idkade musik, författade och fördjupade sig mer och mer i sig själf. I sådan stämning lärde han i Wiesbaden känna den unga sköna ungerska baronessan Nathalie von Friesenhof.

Äfven hon älskade konsten, och detta gemensamma intresse blef det första band, som förenade de båda unga. Sedan utvecklade sig den ömsesidiga sympatien, och de melodier som de tillsammans njöto af tände den gnista i deras hjärtan, hvilken flammade upp till den kärlekslåga, som sedan intet kunde släcka.

Hertig Elimar var son af ett suveränt furstehus, och hans frihet var härigenom ganska inskränkt. Det gällde att gå försiktigt tillväga för att vinna broderns, den regerande storfurstens, medgifvande, till att äkta den utvalda, hvilken ju ej var jämnbördig med Elimar i rang. Svårigheterna blefvo härvidlag dock större än hertig Elimar hade tänkt sig. — Storfurstens svar blef ett bleklagdt n e j. Hvarken bref, personligt samtal, hot eller böner kunde

Landskap vid

Hertiginnan Nathalie von Oldenburg i k

n — ungersk slottsherre.

ustaf IV Adolfs dotterson.

Byn Brogyan.

Slottet Brogyans terrass.

Brogyan.

ändra hans åsikt, att en hertig, som har möjligheter att regera, ej bör gifta sig under sin rang och dock behålla namn och värdighet.

Ehuru hertig Elimar alltid stått i godt förhållande till sin äldre styfbroder, storfursten, betydde dock hans kärlek mer för honom än broderns ynnerst. Han beslöt därför att äkta sin ungdoms älskade, ehuru han därigenom gick förlustig sin krona, sin broders kärlek och sin titel i Tyskland, där äfven hans hustru, Nathalie von Frisenhof aldrig skulle erkännas som hertiginna von Oldenburg. — Efter det sista afgörande samtalet återsågo de båda bröderna a l d r i g hvarandra.

Den 7 nov. 1876 ägde den evangeliska vigselakten rum mellan Elimar von Oldenburg och Nathalie von Friesenhof i Zerdala by i Ungern, enligt alla vederbörliga former, och två dagar senare i Wien förrättades den grekiska vigseln. Det unga paret tillbringade sina vintrar mestadels på slottet Erlaa i Österrike, nära Wien, somrarne däremot å Brogyans slott i Ungern. Här såväl som i Österrike, erkändes hertigens gemål som jämnbördig med sin make och uppbar titeln hertiginna.

Ett lyckligare äktenskap än hertigparet von Oldenburgs var svårt att finna. Gemensamma intressen för konst och litteratur förde intressanta umgängesvänner såsom Lenbach, Heyse, Willbrandt m. fl. till det gästvänliga slottet. Här arbetade hertigen, förutom med landtbruket, äfven som skriftställare, och hans gemål ägnade sig såväl åt målning som åt musik. Senare togo de två barnen, Fredrika och Alexander, hennes tid i anspråk. Dessa fingo ej bära vare sig namnet von Oldenburg eller titeln hertig och hertiginna, utan kallades grefven och grefvinnan von Welsburg.

Hertig Elimar von Oldenburg var ej blott adelsman till börd utan äfven till sinnelag, och den Oldenburgska ättens ordspråk "En Gud, en rättvisa, en sannig", var jämväl hans ordspråk, såväl i ord som i handling. Han upphörde aldrig att arbeta på sin egen utveckling, ty han var sträng mot sig själf; utan själfklokhet sökte han sanningen inom sig och handlade i öfverensstämmelse härmed, förenande godhet och välvilja. Han öfvade rättvisa efter bästa förstånd och samvete, han tadlade ogärna och ville sällan afslå en bön. Hans natur var dock något passiv, och kanske var han ej vuxen den hårda kamp, i hvilken den ena hänsynslöst underkufvar den andra. Men Gustaf IV Adolfs dotterson var äfven en humoristisk personlighet, älskad och aktad af alla, som kommo i beröring med honom. Då hans hälsa började vackla, och han afsomnade den 17 okt. 1895, sörjdes han, förutom af maka och barn, af a l l a dem, för hvilka han varit en vän och ett föredöme, såväl i lust som i nöd.

Hertig Elimar ligger begrafven i familjegriften under det lilla slottskapellet i Brogyan, hvilket är beläget helt ensligt på en höjd.

Hertiginnan von Oldenburg tillbringar, som redan nämnts, äfven som änka sina somrar på Brogyans slott, och den tid jag gästade henne där, skall jag alltid minnas med största förtjusning.

retsen af sina S:t Bernhardshundar.

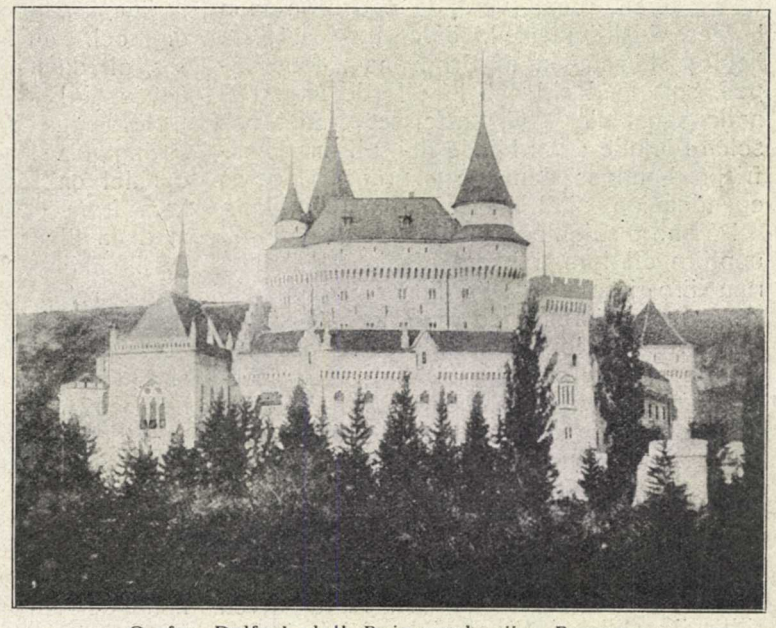

Grefve Palfys' slott Bajmocral, nära Brogyan.

Slottet Brogyan har gamla anor. Redan vid 1100-talet, när turkarne härjade i Ungern var Brogyan en starkt befästad borg. Slottets inre, dess borggård, de mystiska gångarna och trapporna, öfvervuxna med slingerväxter, äro intressanta — men priset tages dock af den underjordiska gången, hvilken leder från hertigens skrifrum bort till floden. Troligen har många sökt undkomma fienden genom denna hemlighetsfulla väg. De stora gemaken liksom de mindre rummen, tillhöra äfven en annan tid och biblioteket förvarar många ovärderliga skatter.

Hertiginnan von Oldenburg är en ovanligt hurtig och sportälskande dam. Framför allt är ridning hennes älsklingsnöje. Före kriget höll hon sig med ett stort stall, där ridhästarnes antal uppgick till öfver 60. Två officerare voro särskildt anställda för att hafva uppsikt öfver stallet. Unghästarna red hertiginnan in själf på en särskild därtill uppförd ridbana. Med ovanlig energi sköter hon själf sitt jordagods, är inne i allt, bestämmer och ordnar allt. Sedan första frukosten intagits kl. 7, rider hertiginnan ut kring ägorna, och ofta var jag henne följaktig på dessa morgonridter. Öfver stock och sten bar det af genom skog och äng, öfver kullar, genom dalarne, korsade af floder och vattendrag. Skogarne, mestadels af bok, äro rika och kraftiga, och löfven på marken, hvilka solen färgadt guldgula, prasslade mot hästhofvarne, då man i galopp susade framåt. Ibland passerade vi små byar, där det ungerska landtlifvet erbjöd en pittoresk anblick. Detta har något så omedelbart och uppfriskande, hvilket man kanske ej finner annorstädes i Europa. Därtill bidrager äfven de färgrika pittoreska dräkter, som bäras af befolkningen.

Midt inne i skogen, nästan undangömd bland de väldiga träden, ligger en pittoresk liten jaktstuga, hvilken om höstarne under jakttiden är hertiginnans och hennes gästers tillflyktsort. Här finnes allt som kan göra ett par dagars uppehåll behagligt och hemtrefligt, och då vi ibland efter en ansträngande ridt, hvilade ut här för att intaga en måltid, kunde man konstatera, att det är svårt att finna en mera idyllisk plats. Trakten är rik på villebråd, i synnerhet äro rådjuren talrika och man ser därför en rik samling jakttrofeér i Brogyans slott.

Hertiginnan är äfven mycket förtjust i hundar och äger en samling af omkring 20—30 St. Bernhardshundar, stora som små lejon. De vakta hus och hem och äro lika vackra att skåda, som farliga att råka ut för.

Middagen å Brogyan intages i vackert väder å en öppen veranda hvarifrån man har en vidsträckt utsikt öfver trakten. Ofta höjdes stämningen af Brogyans zigenarkapell, som med eld och lif utförde ungerska nationalmelodier. När kaffet serverades och solen började dala, hände det, att ungdomsfriska bondpar dansade czardas, Ungerns egendomliga, vildt lidelsefulla nationaldans.

På andra sidan parken har hertiginnan låtit uppföra ett torn, i hvars afsatser bekväma rum äro inredda. Där finnes öppen hall, skrifrum, musikrum med flygel och åtskilliga andra rum. På tornets krön är en terrass med vackra växter omkring sittplatserna. Härifrån har man en storslagen blick öfver landskapet, och längst bort kan man skönja berggruppen Tokay med toppen Mezet Male. De frodigaste vinrankor klänga sig upp mot dessa berg. Då hösten kommer äro rankorna öfverfulla af präktiga drufklasar, hvarur fås tokayervinet. Nästan dagligen intages té uppe på tornterrassen, och det är äfven rätta ögonblicket för att njuta af det mäktiga skådespelet, som solnedgången erbjuder. Ett bländande färgspel, ständigt växlande, framtrollas på himlaranden, då solen, som en eldröd kula, sjunkit vid horisonten. Stilla och högtidlig ligger nejden, blott några ljud från skogen störa den ro man känner, långt bort från världens larm och fejd. Det händer äfven ibland att hertiginnan tillbringar den stjärnklara natten häruppe, då i så fall en hängmatta tjänstgör som säng. Men innan hon går till hvila, gör hon alltid ett besök hos sin make i det lilla grafkapellet.

Dagarna å Brogyan förflyta gladt och angenämt; ibland företages utflykter till grannarna i närbelägna slott, hvaraf de ståtligaste vi besökte var grefve Palfys Bajmocrol, hvars såväl yttre som inre präglas af mycken smak och prakt.

Med dessa rader har jag sökt gifva mina läsare en idé om Brogyan, där Gustaf IV Adolfs dotterson lefde och dog och där hans efterlämnade måka tillbringar sin tid, delad mellan praktiskt arbete och estetiska sysselsättningar och i kärleksfull dyrkan af den bortgångnes minne..

FIA OHMAN.

Fädernas arf.

Ett släktproblem
af RAGNAR BÅGE.

(Forts. och slut.)

SLUTLIGEN ENADES MAN OM ATT lägga den gamle bunden i en klyfta, där herdarna dagen efter skulle finna honom, och så begifva sig af utan att invänta Fransesco.

Sagdt och gjordt! En stund därefter låg Diego, tankeförvirrad af nattens händelser, i klyftan, medan ungdomarna, fyllda af äfventyrets tjusning, skyndade fram till flodstranden för att nå båtarna, som skulle öppna dörrarna till världen för dem på vidan gafvel.

Så slemt lyktade höfdingens färd till sibyllan.

*

När ljudet af den siste i skaran dött bort, började Diego inse hela vidden af sitt skamliga nederlag. Han bände och skrufvade på sina bojor, för att slippa loss, men det var förgäfves. Utmattad föll han tillbaka, tillintetgjord af ansträngning och gagnlös vrede.

Som han så låg, fick han höra något som prasslade längre in i hålan. Han lyssnade, men han kunde ingenting upptäcka. Men snart trängde ljudet af en svag hviskning till hans öra:

— Förtörnas icke, o, höfding, på den eländigaste i din stam! Alida har låtit dig vänta, ty hon fruktade först skaran, som fängslade dig, och sedan dig själf. Men nu, då hon ser, att du icke kan komma loss, skall hon befria dig!

Höfdingen reste sig på armbågen, ansträngande sina ögon, och då såg han i dunklet en flickgestalt skymta fram. Hon kom fram och började skära af knutarna med en liten dolk, som hon bar vid bältet. Då igenkände Diego henne, det var flickan från bergen. Utom sig af öfverraskning frågade han:

— Äro nattens uppenbarelser ännu icke slut? Hvarför i alla helgons namn är du här, mö?

— Fråga mig icke, o, höfding. Alida kan icke svara dig. Icke nu!

— När då?

— Pina mig icke! Nu är du fri, höfding! Nu kan du gå hvart du vill, du måste begifva dig hem till byn, annars skulle de finna det underligt i morgon där borta, om höfdingen icke hälsade dem en god morgon, då herdarna draga ut. Du kan gå till byn, du, men Alida kan inte längre gå dit. Hon måste lefva i en klyfta, tills korparna komma och hacka hennes döda kropp...

Hon snyftade, rösten lät så klagande, att Diego fylldes af medlidande.

— Hvarför kan icke Alida gå hem till byn? Är du märkt af pest?

— Ja, jag är märkt, föll hon in och kastade sig på marken.

Diego drog sig rysande tillbaka. Då fortsatte hon, liksom för att lugna honom:

— Men icke af pesten utan — af — en — man — i — din — egen — stam.

Hon såg så oerhördt hjälplös ut i sin nedböjda ställning, rösten så förtviflad, att han ej nändes plåga henne med flera frågor. Han tystnade. Men så kom han ihåg sitt eget ärende och det undslapp honom:

— Alida! Allt skulle höfdingen tillgifva dig, om du kunde bringa honom lisa i ett svårt bekymmer.

— Hvilket, o, höfding? Säg mig det, ty du öppnar åter portarna till stammen och byn för mig. Har jag höfdingens förlåtelse, kan jag åter visa mig i byn. Annars skola de gamla kvinnorna stena mig.

Det var som hoppet kom med orden. Diego svarade:

— Att återfinna — min — förlorade — son!

Då sprang hon upp, tog Diego i armen och ville skyndsamt draga honom med sig.

— Det kan Alida! utbrast hon. Och hon gör det med glädje. Nu, då du är med mig, kan jag söka upp honom. Men vi få skynda oss.

—Hvar, hvar, flicka, hvar finns han?

Då omtalade flickan för höfdingen hela planen till flykten som hon fått veta den af Fransesco. Och hon tillfogade:

— Var han icke med i denna skara, så har han dragit åstad ensam till mötesplatsen. Och hasta vi, så kunna vi hinna fram i tid. Kom därför, o, höfding! Kalla honom tillbaka, han är förblindad af sin längtan ut. Rädda honom, ty jag anade från första stund, att denna flykt från hans hem skulle bringa honom olycka.

— Jag är redo, flicka! mälde Diego allvarligt. Och nu skall det uppdagas, hvilket som är starkast hos min unge falk, hans längtan eller hans pliktkänsla. Han skall få välja mellan världen där ute och sina fäderneplikter.

Drömmande svarade flickan:

— Och när han väljer, vill jag stå vid din sida, o, höfding!

*

Byn sof.

Natt rådde, men öfver flodens vatten drog där en aning om morgonljus, en vindkåre kom farande och hackade upp vattenspegeln i lätt krusning, det susade i löfhvalfven, och blomkalkarna öppnade sig. — Nejden låg ännu i morgondrömmar och väntade på solen.

Så kom där en fågel uppflygande och svängde kvittrande in öfver hustaken. Den följdes snart af flera, en hund skällde, men så blef det tyst igen.

Reflexerna på vattnet gingo från rosa till guldglans, vinden tog till, flera fåglar svängde om, himmelskupan flammade, och solbilden glittrade och skälfde i miljoner daggdroppar. En ny dag...

Nu var byn vaken.

Människorna tumlade ut ur husen, en efter en, de sömniga ögonen började glänsa af lust, och man såg sig om efter arbetskamrater.

Då kom Diego ut ur sitt hus. Fransesco följde honom. Båda sågo så upprörda ut, att folk stannade och såg efter dem, anande att något skett. De sågo och sågo, och ju

mer de sågo, desto mer märkte de, att det var idel gamla ansikten. Hvar voro ungdomarna?

Hela stammen blef i ett nu klarvaken och sällade sig till Diego för att få veta, hvad som händt.

Diego hade dragit på sig hela höfdingeprakten. Han bjöd folket sitta. Själf stod han. Omsider började han tala:

— Män i min stam och kvinnor! Förvisso äro denna nattens händelser de största som här skett i mannaminne. Ty det skolen I veta först som sist: vi äro ensamma, stammens — yngre — män — hafva — begett sig af och ut. Alla med undantag af en, han som var det egentliga upphofvet till deras flykt, min son, men denna natt uppsökte jag honom och lät honom välja, och han valde — straffet. Och jag är stolt öfver min son!

— Och nu skolen I till först höra något så underbart att I skolen vägra att tro. — Våra fäders fäder voro icke detta landets barn. De, som icke veta det, ana det. Jag anade det, ända tills min fader en gång för många långa år sedan bekräftade det för mig. Då förstod jag, att tyda min själs gåta. Tänk nu på alla dessa, som dragit bort! — Hvarför ha de rymt — Jo, samma stormiga åtrå som brände mitt blod, då jag var ung — och äfven edert, I gamle — samma åtrå låg och glimtade hos våra söner. Starkare och starkare växer den längtan för hvarje generation, tills den slår ut i förtärande eld. Nu har elden gått fram över stammen. Den är härjad, svedd, och knopparna äro borta. De skola fröa i andra land. De sökte hemlandet —de skola aldrig finna det. Ostadiga skola de drifva omkring, tills de stanna på en fläck och kufva sin längtan. Detta är förbannelsen, som alltid skall följa dem.

Därpå förtäljde Diego nattens händelser för de uppskakade, nästan oförstående människorna. När han slutat, blef där en sådan förbistring af gråt, hämnderop, veklagan och förföljeseifver, att det kräfdes höfdingens hela kraft för att något dämpa oron. Riktigt lugnt blef det inte, förrän Hama-Aida, sibyllan, stigit fram och förkunnat, att minst hälften af de bortdragna skulle vända åter, så snart de insett, att d e r a s hem likväl fanns i byn.

På en vink af Diego steg nu Fransesco fram. Man såg, att det var med svårighet han berättade om sin längtan och sitt misslyckade rymningsförsök, men allteftersom han kommit förbi nattens äfventyr växte hans mod, och buren af ett oryggligt beslut slungade han så ut:

— Jag följde icke skaran, ensam ville jag gå härifrån, så ensam som jag föddes till stammen. Då kom jag ihåg en, en enda. Jag vände tillbaka till byn. Jag sökte henne, Alida, ty hon har blifvit min hustru! Vredgens, om eder lyster — jag har tagit henne och hon är min. Och hvad bättre är: hon har lofvat att följa mig. Men då visste jag det icke. På vägen mötte jag Hama-Aida, hon sökte mig, och hon förde mig till min fader, som hade sökt mig hela natten. Alida var med honom. Min fader lät mig välja. Och jag valde — min hustru. — Detta är lätt att omtala sedan det skett, men det var svårare att handla. Dock har denna sista tid lärt mig att handla, jag har vuxit i denna natt, det känner jag, och jag har fått smak för att handla själf.

— Och nu har jag ett sista val kvar.

— Jag har villfarit min faders begäran att icke fly undan som en tjuf om natten från stammen. Välan! Jag har vändt tillbaka, för att säga eder att jag handlat så. Men där slutar jag, ty rätt nu skolen I höra, hvad som mer leker mig i hågen.

Han kallade på Alida, och hon kom ut, i början skyggt, men då hon såg, att Fransesco med sina ord tagit folket till fånga, växte hennes mod. Fransesco fortfor:

— Sen I floden därborta? På den drog skaran bort, ungdomarna som drömde om nya land och nya äfventyr. Jag var en af dem och samma längtan bränner mig ännu, fastän jag vet att deras hopp är fåfängt. Men ett annat hopp har jag nu, och det synes mig föra till målet för min längtan. Målet varsnar jag nu klarare än aldrig förut, om det är höfdingeorden i natt eller för de dunkla hågkomsterna i mitt inre lysts upp af Hama-Aidas visa förklaring, som hon gaf mig, då hon mötte mig, det vet jag ej. Men jag skall bort från detta främlingslandet, den mark som jag trampar, och söka upp fädernehemmet där nere i öknens palmlunder. Där skall jag lefva i stillhet, om det så blir armt eller rikt, stanna skall jag, ty därifrån har jag kommit för tidrymder sedan, och dit skall jag vända tillbaka. Af höfdingefolket är jag, men deras välde här är slut. Därför vänder jag tillbaka som en ensam, ringa man till det land, hvarifrån de en gång utvandrade. Dock är jag rikare än många, h o n följer mig, och vi skola nå vårt mål.

— Min fader trodde att jag skulle bli bofast här nu — jag kan inte. Skaran, som drog bort, trodde att jag skulle bli en af dem — jag kunde inte det heller. Ensam går jag dit min längtan drifver mig. Så har jag nu tänkt tanken fullt ut. Och jag skall handla därefter.

Han gick bort till Diego för att bjuda honom farväl. Men folket stockade sig omkring honom. De bådo, de hotade, de bönföllo honom vid hans faders hvita hår, men han hade endast ett beslut att följa. Först då Diego bjöd tystnad, lugnade de sig. Tunga kommo höfdingens ord, men äfven de buros af ett stort beslut:

— Tre söner hade jag, tre unga, starka söner, som alla skulle varit värdiga höfdingenamn. Två ha omkommit i skogen, och den tredje vill bort, just då jag hämtat honom tillbaka till stammen. Väl, jag skall låta honom hållas. — Handla som du vill, son! Ingen skall hålla dig tillbaka. Min förbannelse skall icke följa dig, men icke heller min välsignelse. Fri går du, utan andra band än dem du själf skaffat dig. När örnungen är fullvuxen, söker han örninnan, och då öfvergifver han fäderna. Mitt välde öfver dig är lyktadt.

— Och så, I gamle! I, som ären lika afkvistade som jag! Vi stanna här, våra rötter sitta alltför djupt i denna jord, där vi födts och vuxit upp och där vi skola myllas ner. Fröna ha spridts ut, och det enda, vi kunna önska är, att de måtte bära frukt i nya släktled, som slippa tyngden af den längtan som bränt denna stam. Ty tungt är det att så kvistas af...

Där blef han afbruten af flickan, som föll ned till hans fötter och såg upp i hans gamla trötta ansikte, från hvilket allt hopp och all kraft farit bort.

— Det är min skull, fader!

— Nej, svarade Diego sakta, det är icke din skull, att han drar bort. Tvärtom. Lyckligt var det att han mötte en trofast kvinna. Det skall frälsa honom ur många vidrigheter. Trygg må du följa honom. Bryten eder nu väg i lifvet!

— Du sade, fortfor flickan, att du som ung längtat hän till höfdingefolkets ursprungliga hem, att du liksom Fransesco — och äfven jag, en ringa kvinna — förgåtts af åtrå ut. Ser du då, att din längtan tagit gestalt i vårt beslut. Din son drar dit ned, hans hustru följer honom och — dina efterkommande — skola — likvisst — bo — i — dina — fäders — land. Jag skall vårda dina sonsöner.

Vid dessa ord upplystes den gamles ansikte och han mumlade ett tyst: Far i frid! efter de båda unga, sonen och sonhustrun, där de nu i morgonens röda ljus drogo åstad för att söka sin längtans palmskuggade land.

*

Kvar sutto de gamla, tysta och orörliga, så tung hade den nya dagen gått upp för dem.

Ensam gick Diego in i sitt hus. Där satte han sig vid fönstret. Och se! Utanför slingrade sig vårblomman upp emot honom, och de skärvioletta klasarna doftade och hviskade:

Gloria!
Gloria in excelcis Deo!
Våren är e v i g.

Albert Engström. Statyett i brons af Charles Fagerberg.

ALBERT ENGSTRÖM OCH "VINSTOCKENS ANDE".

Må man icke göra sig besvär att söka något inre sammanhang, någon djup symbolisk innebörd mellan de bägge leden i rubriken här ofvan. Tillfälligheten har sammanfört skulptören Charles Fagerbergs porträttstatyett af Albert Engström och Milles "Vinstockens ande" inom samma väggar, närmare bestämdt i H e r m a n B e r g m a n s skulpturhall, som inflyttat i nya lokaler, Kungsgatan 2. Utom de här nämnda finner man flera af våra yngre konstnärer representerade såsom Eldh, Olof Ahlberg, Ruth Milles, Strandman för att nämna några. Den med grå väfbeklädnad försedda lokalen är förträfflig både hvad belysning och utrymme beträffar. En afdelning för elektrisk armatur finner man i ett inre rum. Stakar och kronor ha komponerats af Elis Bergh, Alice Nordin, Gellerstedt, Cederwall m. fl.

Vinstockens ande. Statyett i marmor af Carl Milles. Holmén foto.

Iduns Pristäfling N:o 18.

DE BÅDA SJÖVÄGARNA.

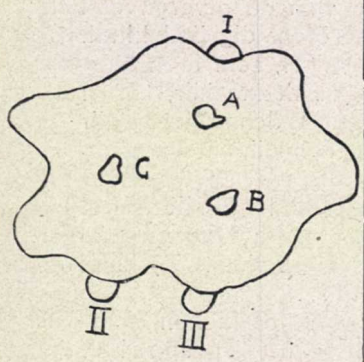

Teckningen föreställer en sjö, i hvilken ligga tre öar a, b och c.

Vid sjöns stränder ligga tre byar: I, II och III.

En båt går från I till II och lägger till vid öarna a och b.

En annan båt går ut från III och landar vid ön c.

Det är ordnat så att de två båtarna aldrig korsa hvarandras väg, på grund af den starka dimma som emellanåt råder på sjön. Hur skola de två båtarna gå?

Lösning märkt pristäfling n:r 18 och helst frankerad med landstormsmärke insändes till Iduns redaktion senast den 14 sept. 1918. De tre första rätta lösningarna, som vid granskningen påträffas, erhålla hvardera 5 kr. i pris.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 16.

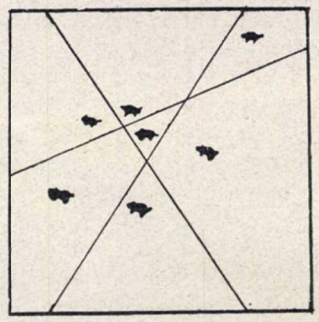

De tre första rätta lösningarna, som vid granskningen påträffats, ha lämnats af Joh. Borglin, Malmö, Birgitta Stjerna, Norrviken, och Erik Collin, Skara, hvilka sålunda erhålla 5 kr. hvardera i pris.

IDUNS TIDSFÖRDRIF

REBUS.

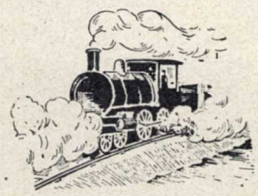

K

ÅTTKANT.

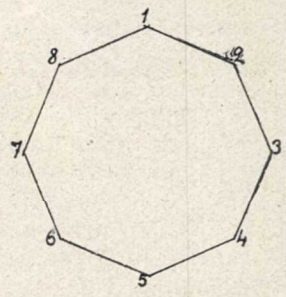

1, 2, 3: bör undvikas. 3, 2, 1: uppmaning. 3, 4, 5: järnvägsstation. 5, 4, 3: husgeråd. 5, 6, 7: hvad den flitiga gör. 7, 6, 5: imperativ. 7, 8, 1: hvad tigern söker. 1, 8, 7: imperfektum.

L. B.

STOMATOL
STOMATOL
STOMATOL

TORKRAMAR

för FRUKT, BÄR och GRÖNSAKER med botten av förtennt metallduk.

KRONOR 4:25 PR ST.

INKOKNINGSAPPARATEN "VEGETABIL"

Svenska glasburkar "VEGETABIL" (Wecks-typ)

smala . . .	lit.	1/2	3/4	1	1 1/2	
	kr.	1.20	1.35	1.55	2.05	pr st.
breda, koniska	lit.	1/4	1/2	3/4	1 1/3	
	kr.	1.20	1.55	1.90	2.45	pr st.
breda raka .	lit.	1/2	1	1 1/2	2	
	kr.	1.55	2.05	2.25	2.55	pr st.

Svenska glasburkar av REX-TYP

smala . . .	lit.	1/4	1/2	3/4	1	1 1/2
	kr.	1.40	1.55	1.70	1.90	2.50 pr. st.
breda . . .	lit.	1/2	3/4	1	1 1/2	2
	kr.	1.90	2.05	2.20	2.50	2.80 pr st.

Lösa gummiringar till alla storlekar finnas å lager. Våra burkar passa till alla i handeln förekommande inkokningsapparater. Begär specialoffert.

AKTIEBOLAGET
NORDISKA KOMPANIET
Köksgerådsavdelningen, Stockholm.
Order från landsorten exp. mot postförskott eller efterkrav.

stekt potatis; kaffe eller te. Middag: Ängad hvitkål med smält smör och pepparrot samt potatis; risgryns eller rismjölspudding med saftsås.

ONSDAG. Frukost: Bröd; marmelad; stekt blodpudding med lingonsylt; mjölk; kaffe eller te. Middag Färsk ärtsoppa; inkokt hafslax med falsk majonnässås och potatis.

TORSDAG. Frukost: Bröd; lefverpastej; stekt salt sill med potatis; kaffe eller te. Middag: Hvitkålssoppa med frikadeller; plättar af grädde, vatten och potatisfingor samt sylt.

FREDAG. Frukost: Bröd; lefverpastej; stekt färsk strömming med potatis; kaffe eller te. Middag: Stekt kalflefver med grönsallad och färsk potatis; saftkräm med surrogatgrädde.

LÖRDAG. Frukost: Bröd; marmelad; kokt omelett med lefverstuffning (rester från fredag); kaffe eller te. Middag: Stekt bräckkorf med stufvade sockerärter; soppa på färska äpplen.

RECEPT:

Oxstek som vildt (f. 6 pers.). 1 kg. benfritt innanlår, 3/4 lit. ättika, 3/4 lit. vatten, 1 msk. smör ell. flottyr (20 gr.), 1/2 msk. salt (8 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar, 2—3 dcl. grädde, 5 dcl. vatten.

Beredning: Köttet bultas väl med en fuktig köttklubba. Det lägges dagen innan det skall anrättas, i en blandning af ättikan och vattnet. Det torkas därefter med en duk och bindes med segelgarn, så att det får vacker form. Smöret brynes i en järnkastrull, ej större än att köttet nätt och jämnt rymmes däri. Steken lägges i och brynes väl på alla sidor, hvarefter den beströs med kryddorna och den kokande grädden och vattnet spädes på. Köttet får därefter steka med tätt slutet lock, tills det är mört, eller omkr. 2 1/2 tim. Steken skäres, lägges upp på varmt fat, öfvergjutes med ett par matskedar sås, garneras med brynt potatis, grönsalad eller persilja samt serveras med rödt vinbärsgelé och syltgurka. Såsen serveras afredd, tillsatt med litet soja.

Äppelpaj (f. 6 pers.). Pajdeg: 90 gr. smör, 115 gr. mjöl, 25 gr. socker, 3—4 msk. kallt vatten.

Till fyllning: 2 lit. syrliga äpplen, 2 dcl. vatten, 1 hg. socker, 1/2—1 msk. anoxin.

Beredning: Smöret tvättas och ställes på kallt ställe för att bli fast. Mjölet och sockret blandas i en spilkum, smöret fördelas i flockar i mjölet och inarbetas med fingerspetsarna tillika med vattnet, som tillsättes så småningom. När degen är jämn, är den färdig och bör då stå på kallt ställe 1—2 tim. Äpplena sköljas, skalas och skäras i klyftor. Vattnet och sockret kokas upp, äppelklyftorna iläggas och kokas till hälften mjuka, hvarefter kompotten afsmakas med anoxin, läggas i en smord eldfast form och får kallna.

Degen utkaflas till 1 cm. tjocklek och däraf utskäres ett lock, som bör vara något större än formen. Pajformens kant penslas med vatten och klädes med en remsa af degen, som fasttryckes på inre sidan af formen. Degremsan penslas med vatten, locket pålägges och fasttryckes på samma sätt som remsan. Degan afputsas med en hvass knif och kanten naggas med knifspetsen. Pajlocket garneras om så önskas med resten af degen, utskuren i form af blommor, blad eller hjärtan och penslas därpå med vatten.

Pajen gräddas i varm ugn omkr. 45 min. eller tills äpplena äro mjuka, hvilket pröfvas med en vispkvist. Serveras med grädde eller enkel vaniljsås.

Enkel vaniljsås f. 6 pers.). 1 ägg, 1 äggula, 30—40 gr. socker, 2 tsk. potatismjöl (10 gr.), 3 dcl. vatten, 1 1/2 dcl. grädde, vaniljsocker eller vaniljessence efter smak.

Beredning: Ägget, äggulan och sockret vispas 15 min. Potatismjölet utröres med 1/2 dcl. af vattnet. Resten af vattnet kokas upp med grädden, afredningen tillsättes och såsen får koka 2 min., hvarefter den hälles på äggen under stark vispning. Såsen får därefter sjuda under fortsatt vispning, tills den är tjock och pösig, då den hälles upp och vispas, tills den är kall. Afsmakas med vaniljen.

Ängad hvitkål (f. 6 pers.). 1 medelstort hvitkålshufvud, 1 purjolök, 15 gr. smör.

Till servering: 20 gr. smör, rifven pepparrot.

Beredning: De yttre gröna bladen bortskäras från kålhufvudet, som därefter delas i 8—10 klyftor, hopsättes åter, så att det ser helt ut och ombindes med fint segelgarn, förut doppadt i hett vatten. Det nedsättes i en potatiskokare och ofvanpå kålhufvudet lägges den ansade och iturskurna purjolöken och smöret, fördeladt i flockar. Det ångkokas därefter omkr. 3 tim. eller tills det kännes mjukt. Serveras med smält smör och pepparrot samt kokt potatis.

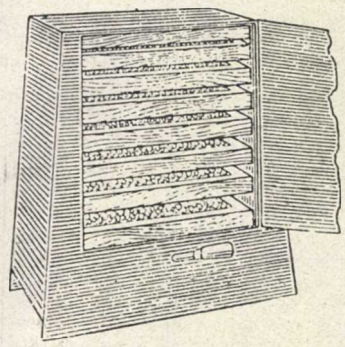

TORKUGN.

Bästa torkapparat för hushållet.
AKTIEBOLAGET FÄLTMATERIEL,
Drottninggatan 21 A, Stockholm.
R. T. 215 90, 2834 A. T. 2834.

Levnadstolkningar

utarbetas af erkänt skicklig astrolog. Uppgif födelsedag och år, födelseort, namn och fullständig adress, samt bifoga 30 öre i frimärken. Åberopa denna tidning.

Astrolog Wilh. Leidner
Strömgatan 10, Kalmar.

NYA WERMLANDS-TIDNINGEN
Grund. 1850 Karlstad Tryckeriet 1836.
Värmlands äldsta och enda dagliga tidning. Telefon: Namnanrop.

SINGER
HEMMETS SYMASKIN

Lägg i kokboken

eller anslå i köket »Några bepröfvade recept för bakning af tårtor m. m. med Gooda-Jästmjöl. Det är de bästa recepten för det finaste jästmjölet.
Burkar à 15, 25 o. 50 öre.
Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Som en dans

går all putsning och blankning med Nordstjernans Putsmedel: Metall-, Zink-, Silver-, Spisel-, Kniv- och Fönsterputs. Stora burkar till billigt pris. Skriv till A.-B. Tekn. Fabr. Nordstjernan, Söderhamn, och bliv försäljare!

I alla väder är Gahns Maniol det bästa för huden.

KÖKSALMANACK
Redigerad at
ELISABETH OSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Ostmans Husmoderskurs i Stockholm.
FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 1—7 SEPT. 1918.

SONDAG. Frukost: Bröd; smör; strömmingslåda med potatis; kaffe eller te. Middag: Oxstek som vildt med potatis och salader; gratin på blomkål; äppelpaj med enkel vaniljsås.

MÅNDAG. Frukost: Bröd; marmelad; rågmjölsgröt med lingon; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Vegetarisk spenatsoppa; kokt hvitling med persiljesås och potatis.

TISDAG. Frukost: Bröd; marmelad; tomater stekta i skifvor med

A. B. PHARMACIAS
PARAMINT PASTILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE
vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid epidemier,
Flaskor om 50 st. Kr. 1:75.
SÄLJAS ÖVERALLT

Hvarje kvinna som önskar att kunna försörja sig själf

bör ej underlåta att skaffa sig Kvinnligt Yrkesregister för år 1918. Erhålles å Kv. Yrkesregisters expedition, Vasagatan 50, samt i boklådorna. Pris 2 kr. Porto till landsorten 20 öre. Klipp annonsen!

OUMBÄRLIG I ALLA HEM!

IDUNS KOKBOK

Ny upplaga! **8:DE UPPLAGAN PRIS KR. 7:—**

Olycksfall- och sjuk-
SkadeståndS-
Automobil-
Motorcykel-
Glas- o. Vattenskade-
försäkring.
Försäkrings A.-B. NORNAN, Göteborg.

DUN TÄCKEN

Högsta komfort.

Idealet för all sängbeklädnad.

J. SVENSSON & BOURGHARDT

SPECIALFABRIK - VINSLÖV.

Katalog på begäran.

Rikstel. 20 & 121.

(Forts. från sid. 564.)

flaskor, påhälles varm, en flaska i sänder korkas och hartsas.

— Till vin af röda vinbär tagas 10—12 kilo bär som krossas och öfverhälles med 15—20 liter kallt vatten. Till 10 liter häraf tages 2 hekto socker, upplöst i litet varmt vatten, får stå öfvertäckt 8—10 dagar allt under omröring. Bildas skum på ytan borttages det. Silas på annat kärl och därifrån efter ett par dagar på damejeanne eller ankare samtidigt med att däri hälles 30 gram i litet vatten upplöst gelatin. Hålet täckes väl och det får ytterligare stå i 10 dagar, då hålet noggrannt korkas. Man kan också, sedan det fyllts på ankaren insätta jässprund och låta det därmed stå tills inträdd jäsning upphört. I båda fallen får det stå inemot ett år på någorlunda sval plats. Buteljeras.

N:r 238. Visst är det rättast att ni lämnar er man och ert hem — på en månad och försöker att lefva hemlöshetens och den osäkra ställningens lif, både ekonomiskt och socialt. Sök sedan plats som husmor — i er mans hem och praktisera under ett år, att i allo uppföra er som beroende och löntagare. Ni skall också ha bestämd lön för edra privata behof, utbetald månadsvis åt er, som åt en annan aflönad husföreståndarinna. Till hushållet får ni en bestämd summa på bestämd dag, så att ni ej behöfver bedja om penningar, hvilket ofta är anledning till disharmoni i ett hem. För dessa medel är ni redovisningsskyldig genom noggrann bokföring, såsom om ni vore hos främmande. Ha eget sofrum och lämna det ej om morgonen förrän ni är så prydlig till både »skinn och sinn», som ni skulle nödgas vara inför främmande. Lynnet tar ni med er hvarhelst ni tager plats, men visa ej andra lynnesyttringar än ni skulle vilja och våga, där ni riskerade att bli uppsagd från platsen. Återför i minnet hvad det var er man älskade hos er, då han begärde er till hustru, och utveckla dessa egenskaper allt mer och mer. Veris.

Försök i alla fall att stanna kvar i ert hem. Kanske kan just ert tålamod och pliktkänsla så småningom inverka på er man. Det blir så halft för er att komma ut på egen hand utan att vara lagligt skild. A. F.

N:r 239. Vet ej om det finns någon utbildningskurs för barnsköterskor i Göteborg, men vid Flensburgska Vårdanstalten för späda barn i Malmö börjar kurs 1 sept. 1918. Kursen är 1-årig. Ansökningshandlingar torde sändas till anstaltens öfverläkare. För antagning till elev fordras med läkarebetyg styrkt godt hälsotillstånd, att ha fyllt 18 år och äga elementarskolebildning eller motsvarande skolbildning (betygsafskrifter) samt rekommendation af två trovärdiga personer. Afgiften 150 kr. erlägges vid antagningen. Närmare upplysningar meddelas af husmodern. A. F.

N:r 240. Se svar på frågan n:r 232. A. F.

N:r 241. Ansökan om godkännande af nytt släktnamn skall ingifvas eller i betaldt bref insändas till länsstyrelsen i det län, inom hvilket sökanden är kyrkobokförd, sökandenas underskrifter skola vara af vittnen styrkta. Vid ansökningen skall fogas dels prästbevis, angifvande sökandenas fullständiga namn, deras födelseår, månad och dag jämte bostad i församlingen samt om sökandena äro gifta eller icke, dels fyra kronor såsom afgift för ansökningens kungörande. Afslås ansökan, utan att kungörelse om densamma införts, skall erlagd afgift på anmälan återställas. Protokollslösen hos länsstyrelsen belöper sig till tre kronor. Jurist.

N:r 242. Annonsera i Idun efter ett hem på landet eller skrif till fru Ebba Ramsay, Vilhelmsro nära Jönköping. Hon ger måhända godhetsfullt ett råd om någon lämplig anstalt.

N:r 243. Kan ej kyrkoherden i församlingen hjälpa er på något sätt. Och för barnens uppfostran se svar på frågan n:r 232.

N:r 244. Vänd er till Barnavårdsbyrån, Triewaldsgränd 3, Stockholm.

N:r 245. Läs lagen den 12 nov. 1915 om äktenskaps ingående i vissa fall inför svenska myndigheter i utlandet, den är tillgänglig i Svensk författningssamling och fås genom hvarje bokhandel. Jurist.

N:r 246. Folkbildningsförbundet, Norrlandsgatan 17, Stockholm, torde ge anvisning på lämpliga böcker för självstudium, om ni preciserar hvilken gren af vetande ni ämnar slå er på, litteratur, historia etc. Vänd er för språkundervisningen till Hermods korrespondensinstitut i Malmö. Skrif till musikhandel i Stockholm, Elkan & Schildknecht, Drottninggat. 28, eller Abr. Lundquist, Malmtorgsgatan 8, och uppgif hur pass färdighet ni har.

HUSQVARNA

Svenskt fabrikat.

Stark, beprövad konstruktion.
Lätt, behaglig gång, stor hastighet.
Förmånliga avbetalningsvillkor.

SYMASKINER

Den märkligaste bok som utkommit

på hela detta århundrade.

Ett för vetenskapen olösligt problem.

Fjärrskådaren

Anton Johansens från norska finnmarken

Märkliga syner och Uppenbarelser om framtiden.

INGEN kan i sitt eget intresse undgå att taga kännedom om denne tidens märkligaste man, som stått inf. reg. i Kristiania och Stockholm. I en syn 1907 fick han se världskriget 1914. 1913 gjorde han med stora uppoffringar och trogen sin inre kallelse allt för att varna folken och regeringarna. Man skakade på hufvudet åt honom då — nu har man fått se, att han hade rätt. Läs hans nya syner. En allvarlig varning till det släkte, som lever. Stora farsoter och okända sjukdomar (Spanska sjukan en obetydlig början) vilka skola härja och döda värre än hela världskriget. Läkarna skola stå maktlösa inf. dem. Nya förhärjande krig i Europa och Asien. Ett svårt krig för Sverge—Norge som slutar med bådas nederlag. Göteborg nedskjutes och Gottland förloras. Fruktansvärda naturkatastrofer av vilka en ödeläggande orkan (in. 3 mån.). Den skall för människorna bliva en förskräcklig olycka, vars make de aldrig hava skådat. Hela flottor av krigs- och handelsfartyg skola vräkas i djupet och tusentals sjömän omkomma. Judarna skola återvända till Palestina. Läs vidare hans »märkliga syner» nyss utkomna i 3:dje uppl. och 30:de tusendet. Rekv. torde ske ofördröjligen enär efterfrågan är så kolossal att böckerna redan innan de hunnit lämna tryckeriet till största delen äro upptingade i förväg. En dast rekv. som göras GENAST kunna garanteras att bliva exp. omg. Bidrag att sprida boken. Bokh. el. A. Gustafssons Förlag, Stockholm.

LEDIGA PLATSER

EN DUGLIG, enkel bättre flicka erhåller plats hos ingeniörsfamilj (2 pers.), att tillsammans med frun sköta hemmet. Svar märkt »Familjemedlem och eget rum», und. adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

EN ENKEL och snäll flicka får genast plats mot fritt vivre på herrgård i Södermanland, att lära och deltaga i husliga göromål, den som är kunnig i enklare sömnad och väfnad har företräde. Svar till »Huslig flicka», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

LÄRARINNA, enkel, barnkär o. gladlynt, fullt kompetent att meddela förberedande klassernas kurs, samt Kindergartenundervisning åt tre barn i ålder 4, 6 och 8 år, får plats i ingeniörsfamilj boende å landtegendom nära Göteborg. Svar med foto och rek. före den 1 sept. till postbox 330, Göteborg 5.

HUSHALLERSKA 1 sept. Kompetent att sköta hushållet till ensam person. Svar med lönep. o. dyl. till »Landtbruksinspektor», Antsarfve, Gottland.

SNYGG OCH PROPER BARNHUSA, sykunnig, duglig och barnkär får plats 1 nov. Svar med betyg, foto o. lönepretentioner till »Pålitlig barnhusa», Iduns exp. f. v. b.

GUVERNANT erhåller plats hos tjänsteman å landet i Norrland. Svar med betyg, foto. m. m. märkt »Klass 5 flickskola», p. r. Härnösand.

ENKEL, bättre flicka önskas till prästgård, att tillsammans med egen dotter sköta hemmet för ensam person. Svar med foto. till »Fritt vivre W, Iduns exp. f. v. b.

BILDAD ordentlig flicka med god skolunderbyggnad, musikalisk, helst lång till växten, erhåller god plats i familj i Skåne att gå frun tillhanda. Sökande bör vara kunnig i konstväfnad samt handarbeten. Svar med betygsafskrifter, foto., helst nytt, samt lönepretentioner till »Jämnt och godt humör», Iduns exp. Stockholm.

HUSHALLERSKA helst troende, kunnig att på egen hand med sparsamhet sköta ett 8 pers. hushåll i stad erhåller plats 24 okt. eller förr. Hjälp med gröfre arbete. Svar märkt »Läraref amilj», med betyg, foto., uppg. om ålder och lön, Umeå p. r.

I LITEN tjänstemannafamilj på landet kan ung bättre flicka, som är villig som hjälp åt husmodern deltaga i förekommande göromål, erhålla plats i början af oktober. Familjemedlem. Hjälp med grofsysslor. Uppgif löneanspråk m. m. Svar till »Klarälfdalen», Västanberg.

GESUCHT tüchtiges deutsches Mädchen für den Haushalt auf dem Lande. Offerten mit Gehaltsangabe erbeten an »Tyska», p. r. Malmö.

ENKEL, BARNKÄR FLICKA som vill hjälpa husmodern med skötsel af 2 mindre barn samt dessutom deltaga i hemmets öfriga göromål. erhåller plats på landtegendom. Familjemedlem. Svar till Husgärdet Egendom, Axvall.

Bättre flicka

som genomgått elementarläroverk frisk, gladlynt och framför allt barnkär erhåller plats såsom barnfröken 15 okt. eller 1 nov., att sköta 3 barn i ålder 10, 9—6 år, samt vara behjälplig med läxläsning och städning at barnens rum. Helst kunnig i sömnad. Lönen 30 kr. Anses såsom familjemedlem. Ålder ej under 20 år. Svar med foto., betyg och andra rekommendationer till fru Ragna Lind, Arlagatan 5, Borås.

Lärarinna,

kompetent att undervisa i vanliga skolämnen och tyska, event. engelska, önskas för kommande läsår i prästgård, belägen i en af Lapplands vackraste trakter. Svar snarast med skol- och läkarebetyg, ref. och uppgift om löneanspråk till kyrkoherden, adr. Tärnaby.

Föreståndarinna

sökes för mindre brukshushåll. Tillträde den 1 sept. Svar jämte betyg och lönepretentioner torde insändas till A. Bol. Fors Bruk, Brukshushållet, Fors Station.

Två öfversköterskeplatser

äro lediga vid Göteborgs Hospital. F. n. är begynnelseaflöningen 600 kr. + 200 kr. i krigstidstillägg; allt fritt, äfven tjänstekläder. Den 1 jan. 1919 ingår Hospitalspersonalen på ordinarie stat, d. v. s. att aflönings- och pensionsförhållanden m. m. fastställas af Kungl. Maj:t och Riksdag. Ansökningar åtföljda af tjänste- och läkareintyg insändas till ÖFVERLÄKAREN.

Bättre Flicka

som är villig till oktober utan jungfru och därefter med hjälp at yngre jungfru deltaga i alla förekommande göromål i tre personers hushåll, erhåller genast plats. Lön 25 kr. per mån. Svar med rek. o. foto. till »Familjemedlem», p .r. Akarp.

God framtidsplats

erhålles af bättre intelligent flicka med godt sätt och utseende om foto — hvilket återsändes om porto därtill följer — jämte uppgift om ålder och lefnadsförhållanden, samt pretentioner insändas till Skara Privata Platsbyrå, Skara.

Hushållsfröken.

En frisk och snäll flicka, kunnig i enklare matlagning och bakning samt villig deltaga i alla i ett landtbrukareham förekommande göromål får plats från den 1 okt. Svar med betyg och helst foto. till »W.», Vrena.

Undervisningsvan

småskollärarinna önskas den 1 sept. att läsa med 8 års gosse på gård i Småland. Omgående svar med referenser och löneanspråk till Byfors pr. Elmhult.

Barnfröken eller barnsköterska

frisk och hurtig, med intresse och förmåga att sysselsätta barn får plats 1 nov. Ordningssinne och flit fordras. Sykunnighet önskvärd. Svar med uppgift om ålder, betyg och lönepretentioner till »Barnkär», Iduns exp. f. v. b.

Plats för lärarinna

finnes nu genast i norrländsk prästgård att läsa 3:e och 4:e och 6:e kl. kurser vid högre allm. läroverk (samskola) med resp. 3 gossar, 2 flickor och 1 flicka. Löneförmåner: allt fritt, 100 kr. i mån. och fri resa. Sv. till Kyrkoherde O. Carlson, Hede.

VÅR HÖGELEGANTA

KATALOG

N:r 62 för hösten och vintern 1918 —1919 är nu utkommen, omfattande

240 sidor,

c:a **6,000 illustrationer** och

c:a **11,500 varunummer,**

alltså en i dessa tider

förbluffande stor varusortering.

Vi önska förhjälpa Eder att göra förmånliga inköp, ty

JUST FÖR EDER

är vår katalog avsedd! Envar som önskar denna jättekatalog — den största och förnämsta i Skandinavien — erh. densamma **GRATIS!**

Den åtföljes av provblad och försäljningsvillkor å "Julstämning" och "Julkvällen" m. fl. julpublikationer samt å "Åhlén & Holms årsbok 1919", praktisk och nyttig kalender och uppslagsbok för alla.

Under nuvarande svåra tider kan Ni hos oss köpa **goda varor** till efter förhållandena **billiga priser.** Vårt firmanamn är Eder garanti!

Skicka oss genast ett bref eller brevkort och begär att få katalogen. Ni behöver endast betala portot, då den hämtas å postanstalten.

Till våra större kunder utsändes katalogen i dagarna utan att den behöver rekv.

ÅHLÉN & HOLM A.-B., STOCKHOLM.

Kombinerade lärarinnebefattningen i skolköks- och landthushållsskoleundervisning vid Tornedalens folkhögskola och landthushållsskola

förklaras härmed ledig. Med befattningen följer äfven skyldighet att biträda skolans husmoder. Som kompetensvillkor fordras att sökanden har med goda vitsord genomgått någon af staten understödda landthushållningsskolor vid Rimforssa eller Brogård samt att hafva tjänstgjort som lärarinna i huslig ekonomi vid folkhögskola eller vid landthushållsskola under minst ett läsår.

Lönen utgår i ett för allt med 1,350 kronor, hvartill kommer för läsåret 1918—1919 ett dyrtidstillägg om minst 350 kronor. Bostad, 1 möbleradt rum, erhålles för låg hyra vid skolan.

Vederbörliga ansökningshandlingar skola, ställda till skolstyrelsen vara inlämnade till skolans rektor, C. Fr. Carlström pr Overtorneå, senast före den 20 instundande september. Närmare meddelanden lämnas på begäran.

Overtorneå i augusti 1918.

Styrelsen.

Befattningen som

slöjdlärarinna vid Tornedalens folkhögskola

förklaras härmed ledig. Ansökningshandlingar ställda till skolans styrelse skola senast före den 20 instundande september vara inlämnade till skolans rektor, C. Fr. Carlström, pr Overtorneå. Lönen för 6 månaders årlig tjänstgöring utgår i ett för allt med 1,050 kronor, hvartill kommer för läsåret 1918—1919 ett dyrtidstillägg om minst 350 kronor. Platsen tillträdes den 1 november innevarande år. Närmare meddelanden erhålles på begäran.

Overtorneå i augusti 1918.

Styrelsen.

Biträdande ämneslärarinnebefattningen

vid Tornedalens folkhögskola förklaras härmed ledig till ansökan intill den 20 instundande september. Den som kan styrka skicklighet i att leda sång äger företräde till platsen. Sökande bör helst vara akademiskt utbildad.

Lönen utgår för sex månaders tjänstgöring med i ett för allt 1,050 kronor, hvartill kommer för läsåret 1918—1919 ett dyrtidstillägg om minst 450 kronor. Platsen tillträdes den 1 instundande november. Ansökningshandlingar skola senast före den 20 september vara inlämnade till skolans rektor, C. Fr. Carlström pr Overtorneå.

Overtorneå i augusti 1918.

Styrelsen.

Husföreståndarinna,

ung, bildad, musikalisk, husligt praktisk o. dugl. erh. plats till direktör Stockholms närh. Palmquist C:o, 17 Malmskilnadsgatan, Stockholm.

Guvernant

anspråkslös, van vid landet och enkelt hemlif, sökes att läsa med 1 flicka och 2 gossar i åldern 9—13 år. Svar med ref., löneanspråk och foto till Stjärnarfve gård, Stjärnarfve.

Guvernant,

ej allt för ung, barnkär och fullt kompetent att undervisa två flickor i ålder 7 o. 9 år, äfven i de första grunderna i spelning och dessutom vara frun till sällskap önskas omkr. d. 1 okt. Svar med betyg, foto och lönepretentioner till Fru Mårtha Möller, Esperango, Landskrona.

Lärarinna

seminariebildad, med högre kompetens, undervisningsvan äfven i musik och friskgymnastik, enkel och gladlynt eller ock Informator sökes till Herrgård för 2 flickor 4 kl. kurs och 2 gossar 1 kl. kurs. Svar med foto., referenser och löneanspråk till Fru H. af Ekenstam, Ekskogen.

Enkel, bildad flicka

erhåller plats att gå frun tillhanda och biträda med barns skötsel. Svar med betyg, foto. och lönepretentioner till fru Emy Borgström, Skeninge.

En bildad flicka

helst kunnig i sjukvård samt villig deltaga i förekommande husliga sysslor äfven med tillsyn af barn får plats. Svar med betyg och foto. till »Läkarefamilj», Dagens Nyheter, Stureplan.

Guvernant

önskas för att undervisa 3 barn i ålder 10—6 år i vanliga skolämnen och musik. Svar med betyg torde sändas till Fru A. Lavén, Hooks Egendom, Hook.

Föreståndarinna

önskas för arbetaremarketenteriet vid Inlandsbanans norra distrikt, placeringsort Porjus. Sökande till befattningen bör äga föregående erfarenhet från dylik verksamhet samt vara villig binda sig åtminstone till och med november. Tillträde snarast. Välmeriterad person kan påräkna goda löneförmåner. Ansökningar med fotografi, uppgift om ålder samt betygsafskrifter eller angifvande af referenser insändas snarast till Arbetschefen vid Inlandsbanan; norra distriktet, adress Gällivare.

Föreståndarinnebefattningen

vid Norrbottens Läns Sinnesslöanstalt i Råneå

kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas fortast möjligt. Lön 1,000 kr. jämte 15 proc. dyrtidstillägg samt 3 ålderstillägg å 200 kr. efter resp. 5, 10 och 15 års tjänstgöring, fri bostad, kost m. m. Sökande torde inom den 10 sept. till anstaltens styrelse, sekr. Råneå, insända de ansökningshandlingar m. m. hvarmed kompetensen vederbörligen kan styrkas.

STYRELSEN.

Sjuksköterska

Platsen som sjuksköterska vid Holma-Helsinglands Linspinneri & Väveri A.-B., Forssa, är till ansökan ledig för tillträde den 15 okt. d. å. Fordringarne äro: Sjuksköterskeexamen och minst 5 års praktik vid klinik eller som afdelningssköterska å lasarett. Löneförmåner: 600 kronor pr år med dyrtidstillägg, som nu utgår med 20 procent samt fri kost och logis. Ansökningar jämte betygsafskrifter torde insändas senast den 15 sept. till Holma-Helsinglands Linspinneri & Väveri A.-B., Forssa.

Guvernant,

undervisningsvan, fullt kunnig i tyska, anspråkslös, van vid landet och enkelt hemlif, sökes att läsa med en gosse på 9 år samt att hafva under uppsikt en flicka på 4 år. Musikundervisning önskvärd. Sökanden bör i öfrigt biträda husmodern. Svar med betyg, ref., foto., uppgift om ålder och löneanspråk sändas till Godsförvaltningen, Lia, Halland.

Småskollärarinna

helst äldre, med undervisningsvana, enkel och anspråkslös, som är villig läsa för 2 gossar i 7 och 8 års ålder och därjämte vara behjälplig med hvarjehanda i hemmet får bra plats å landtgård i Småland den 1 eller 15 sept. Något musikalisk har företräde! Svar med rekommendationer och uppgift å lönepretentioner till »7 år», denna tidn. exp. f. v. b.

Husmodersplatsen vid Löts Sanatorium

invid Strängnäs är ledig att tillträda den 1 nästkommande november. Utom vanliga naturaförmåner består aflöningen i 720 kr. kontant pr år med 2 ålderstillägg å 150 kr. efter resp. 3 och 6 års tjänst, hvartill kommer dyrtids- eller krigstidstillägg, som är af Direktionen hos Landstinget föreslaget till 25 proc. å lönen för år 1918 och till 30 proc. å lönen för år 1919. Den sökande bör helst vara examinerad sköterska. Ansökningshandlingarna, som böra åtföljas af prästbetyg, läkarebetyg och meritförteckning insändas före den 10 september till sanatoriets öfverläkare adr. Löt, Malmby, hvilken innehar kontraktsexemplar och lämnar närmare underrättelser.

Löt den 13 augusti 1918.

DIREKTIONEN.

A young wellbred English lady desired.

In a small family there will be a well salaried place vacant this autumn for young lady of good family, who is musical and knows English and French.

She will have to live with and help a girl of 13 years.

Answer, stating references and photograph to »Wellbred English lady», S. Gumaelii Annonsbyrå, Göteborg.

Föreståndarinnebefattningen

vid kvinnoafdelning å Sjukhuset vid Långbro är till ansökan ledig för tillträde den 1 nästinstundande okt. Sökanden bör vara examinerad sjuksköterska. Med befattningen äro förenade följande förmåner: lön per år 660: — kr. jämte 4 löneförhöjningar om 200: — kr. hvardera efter 2, 4, 6 och 8 års välmeriterad tjänstgöring; möblerad bostad om 2 rum med värme och lyse samt tvätt; fri kost. Dessutom utgår dyrtidshjälp enligt af Stockholms Stadsfullmäktige fastställda grunder (för år 1918 kr. 288:50).

Ansökan, ställd till Styrelsen vid Sjukhuset vid Långbro, åtföljd af betygsafskrifter, läkare-, vaccinations- och åldersbetyg insändas före den 15 sept. till Öfverläkaren, Sjukhuset vid Långbro, Älfsjö.

Elevplats

finnes ledig fr. d. 1 sept. å Barnsanatoriet Tjärnan, Kullsveden station. Fordringar intresse för barnavård, elementarbildning o. friskbetyg. Vid. genom Föreståndarinnan.

Praktisk,

verkligt duglig elementarbildad yngre dam får väl aflönad plats i större företag i Stockholm. Svar med betygsafskrifter märkt »Framtidsplats 11897», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Talrika anmälningar

om lediga platser för stenografer o. maskinskrifvare ingå dagligen. Våra samtliga utexaminerade elever ha erh. engagemang; hvarför nya kurser anordnas. Kurserna medföra fullständig utbildning.

Stenografbyrån ,

(Sverges Centralinstitut för stenografi och maskinskrifning).

St. * Rt. { 2787 Nybrog. 11, Stockholm.

PLATSSÖKANDE

ELEMENTARBILDAD FLICKA söker plats i familj (gärna på landet) för att deltaga i enklare göromål. Sök. är sykunnig har äfven genomgått handelsskola kan därför deltaga i skrifgörom. om tillf. därtill skulle finnas. Lön önskvärd. Svar till »Familjemedlem», Nord. Annonsbyrån, Göteborg.

EN 21-ÅRIG huslig, något sjukvårdskunnig flicka önskar plats i godt hem, som husmoderns verkliga hjälp. (Helst herrgård). Svar med lönevillkor till 1 okt. torde godhetsfullt sändas under sign. »Husligt intresserad», Iduns exp.

HUSHÅLLSVAN bättre flicka önskar plats i vänlig mindre familj, gärna där barn finnes eller hos ensam person, äfven van vid enklare kontorsgöromål. Svar till »Hjälp och sällskap», Iduns exp.

BÄTTRE LANDTBRUKAREDOTTER, kunnig i fin och enkel matlagning samt bakning, sömnad o. husliga sysslor önskar plats 15 sept. eller senare. Svar till »31 år», Iduns exp. f. v. b.

PLATS SOM HUSMODERS HJÄLP i god familj i Södra Sverige sökes af förlofvad, föräldralös prästdotter, som genomgått hushållskurs. Svar till »Villig, 27 år», denna tidnings exp.

ORDENTLIG FLICKA önskar plats 1 nov. i liten bättre familj som ensamjungfru. Gärna på landet. Har genomgått 4 månaders kurs i hushållsskola. Svar till Anna B. Nilsson, Haga, Umeå.

HUSLIG 18-ÅRIG elementarbildad flicka önskar aflönad plats såsom husmoders verkliga hjälp o. sällskap, äfven hjälp o. tillsyn af läxläsning. Svar till »Margaretha», Edsgatan.

20-ÅRIG FLICKA, som genomgått 8 kl. läroverk samt husmoderskursen vid Fackskolan i Uppsala, önskar plats som husmoders hjälp i bildad fam. Svar till »Margit», Iduns exp.

STOCKHOLMS STADS ARBETSFÖRMEDLING

Avdelning för barnsköterskor förmedlar anställningar för kortare eller längre tid åt examinerade och väl meriterade barnsköterskor.

Adr.: Regeringsgat. 107.

Exped.-tid: Kl. 9—4 (dag före helgd. 9—2).

Riks- och Allm. tel. 40 47.

Kostnadsfri förmedling.

HURTIG, musikalisk flicka, som genomgått 8-kl. flickskola och Husmoderskurs i Uppsala Fackskola önskar plats i god familj att under husmoders ledning deltaga i alla i ett hem förekommande göromål eller också själf föreslå ett hem. Svar sändes till »E. M.», Iduns exp. Stockholm.

17 ÅRS STOR och stark flicka, som genomgått 5 kl. i Elementarskola, önskar plats i familj (gärna på någon herrgård) där hon under husmoderns ledning får deltaga i alla husliga sysslor, läser gärna med mindre barn om sådana finnas. Svar till »Karin D.», Anäsvägen 5, Göteborg

FINNES NÅGON liten fin familj i Stockholm som i höst till sällskap och hjälp behöfver hushållskunnig ung flicka, musikalisk och gladlynt, mottages tacksamt svar till »Gottländska», Iduns exp. f. v. b.

GYMNAST, musik, ex. småskollärarinna, önskar lämplig sysselsättning. Svar till »22 år», denna tidn exp.

BARNAVÅRDSLÄRARINNA önskar efter den 1 sept. plats som lärarinna i barnkrubba el. som vårdarinna åt spädt barn i finare fam., helst i mell. Sverige. Bästa ref. finnes. Svar till »Ung lärarinna», Nord. Annonsbyrån, Göteborg.

UNG bättre flicka önskar plats helst uppåt landet i bildad god familj såsom hjälp och sällskap där jungfru finnes. Goda betyg från hushållsskola. Svar till »Familjemedlem M. S.», Box 37, Bräkne-Hoby.

VID FOLKHÖGSKOLA, praktisk skola eller Hemslöjdförening söker mångårig väf- och handarbetslärarinna plats. Svar till »B. A.», Iduns exp.

UNG, FÖRLOFVAD FLICKA önskar komma till prästgård, herrgård eller annat bildadt hem att lära matlagn. och för öfrigt allt som hör til. ett väl ordnadt hem. Ej grofgöromål. Önskvärdt få bli ansedd som familjemedlem. Tacks. för svar till »Fritt vivre», Iduns exp.

Ung, bättre flicka

önskar plats i stad eller på landet att under skicklig husmoders ledning lära matlagning. Svar till »Familjemedlem», p. r. Södala.

18-årig flicka,

som genomgått 8-klassigt läroverk med goda betyg, särskilt i tyska och engelska, önskar plats som guvernant. Svar till »Mycket musikalisk», Sundsvall p. r.

Enkel, anspråkslös

flicka 31 år, med 8-klassigt läroverk och mångåriga självstudier samt något kunnig i musik önskar få meddela undervisning åt barn. Tacksam för svar till »Hemmadotter — Omväxling», Iduns exp. f. v. b.

18-årig flicka

som genomgått 8-klass. läroverk, önskar komma till präst- eller herrgård för att under kunnig husmoders ledning lära hushållsgöromål. Fritt vivre önskas. Svar till »Familjemedlem X», Iduns exp.

Å Landtegendom

i Göteborgs närhet önskar ung målarinna med daglig sysselsättning till kl. 2 em. fritt vivre under okt.—mars. Mycket god familj, utseende, sätt. Intelligent, praktisk (sömnad), barnkär, behärskande tyska, maskinskrifning, bokföring, villig att deltaga i alla fingöromål, helst hos äldre ensam person. Svar märkt »Efter klockan 2», Iduns exp. f. v. b.

Bättre flicka

önskar plats som hushållsföreståndarinna. Kunn. i sjukvård. Sv. mkt »25 år», Skottes Annonsk., Odengat. 63, Sthlm.

Troende Kindergartenlärarinna

önskar plats i barnträdgård, barnhem el. barnkrubba (ev. i familj) den 1 nov. el. framdeles. Svar till »Socialt arbete», Örebro p. r.

Kvinnlig fil. mag.

med högsta betyg i tyska, engelska och romanska (franska, italienska och spanska) språken söker plats den 1 okt. eller senare, som korrespondent, öfversättare, på bibliotek, telegrambyrå eller annan lämplig sysselsättning. Svar med nödiga upplysningar torde inom 14 dagar sändas till »Fil. mag. 1917», Iduns exp., Stockholm f. v. b.

INACKORDERINGAR

TVÅ FLICKOR kunna erhålla undervisning jämte inackordering i prästgård på landet tillsammans med 13-årig flicka. Lärokursen ungefär motsvarande samskolas 5:te klass. Tillfälle till erhållande af pianolektioner. Laxarby prästgård, adr. Bengtsfors, Gustaf Meuller, kyrkoherde.

I PRÄSTGÅRD på landet nära Lund mottagas nu 2 flickor till undervisn. i flickskolans ämnen för ungefär 5:te klass. Svar till »Prästgård», S. Gumaelii Annonsbyrå, Malmö f. v. b.

I skogstrakt

med hög och torr luft, helst i södra Norrland önskar Stockholmsfamilj, bestående af 2 damer, 1 sjuårig gosse samt tjänarinna, under tiden okt.—maj hyra väl möblerad lägenhet om 4 rum och kök. Gärna långt från järnväg, dock ej allt för ensligt, blott riklig tillgång på mjölk, grädde, ägg, smör och kött kan påräknas. Svar med prisuppgift och utförliga detaljer till Dir. Meyer, Birger Jarlsgat. 29, Stockholm.

För en 16-års flicka

elev i Wallinska skolon, sökes inackordering med eget rum i ett godt hem, helst där ungdom finnes, från den 7 sept. Svar med uppgift om villkor torde insändas till märke »God omvårdnad», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten

äro följande tidningar:

Arvika: Arvika Tidning.
Avesta: Avesta-Posten.
Borlänge: Borlänge Tidning.
Borås: Borås Tidning.
Eksjö: Eksjö-Tidningen.
Engelholm: Engelholms Tidning.
Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.
Falun: Falu-Kuriren.
Gefle: Gefle-Posten.
Halmstad: Hallandsposten.
Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.
Hälsingborg: Helsingborgs Dagblad.
Härnösand: Hernösands-Posten.
Höganäs: Höganäs Tidning.
Jönköping: Smålands Allehanda.
Kalmar: Barometern.
Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.
Karlstad: Karlstads-Tidningen.
Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.
Kristinehamn: Ansgarii-Posten.
Landskrona: Landskrona-Posten.
Linköping: Östgöten.
Luleå: Norrbottens-Kuriren.
Malmö: Skånska Aftonbladet.
Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.
Mora: Mora Tidning.
Norrköping: Östergötlands Dagblad.
Nyköping: Södermanlands Nyheter.
Nässjö: Nässjö-Tidningen.
Oskarshamn: Oskarshamns Tidningen.
Sköfde: Skaraborgs Läns Annonsblad.
Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
Uddevalla: Bohusläningen.
Umeå: Västerbottens-Kuriren.
Uppsala: Tidningen Upsala.
Visby: Gotlänningen.
Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.
Växiö: Smålands-Posten.
Ystad: Södra Skåne.
Örebro: Örebro Dagblad.
Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.
Östersund: Jämtlands-Posten.
Östhammar: Östhammars Tidning.

Professor PATRIK HAGLUNDS
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik.
R. T. 7025. Stureg. 62, Stockholm.. S. T. 8301.
För behandling af stödje- oehrörelseorganens skador, sjukdomar,defo rmiteter och funktionsrubbningar.

D:r A. KARSTEN

Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM.
Behandling af
reumatiska åkommor

Doktor J. Arvedsons kurs

i Sjukgymnaktik, Massage och Pedagogisk Gymnastik

medför enligt kungl. maj:ts medgifvande samma komp. och rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.
Kursen 2-årig börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odengat. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen

aflägges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar i sept.
Prosp. ***Major J. G. Thulin, LUND.***

GÖTEBORGS GYMNASTISKA INSTITUT

Grundat 1911.
Förmånligaste utbildningskurs för manlig och kvinnlig ungdom i
Massage och Sjukgymnastik, Zandergymnastik, Elektroterapi, Värmebehandling m. m.
Begränsat antal deltagare, gedigen utbildning — främsta lärarekrafter — stora, hygieniska lokaler. (Efter utvidgningen 1917 medverka 12 lärare, varav flertalet läkare-specialister.) Elevklinik. Frekvens c:a 500 patienter årligen.
Begär illustrerat prospekt!

Doktor A. Kjellbergs

Kurs i massage och sjukgymnastik

Begär prospekt!
Stockholm. Holländaregatan 3.

Stockholms Nya Gymnastiska Institut

börjar ettårig kurs den 16 sept. Fullständigaste utbildning.
Begär prospekt!
Adr. Stockholm 1.

Vid Professor Unmans Institut

börjar den 14 Sept. **ny** (ettårig) **kurs** i **Massage och sjukgymnastik.**
Begär prospekt.
Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

Pormaskar

och svarta punkter försvinna fullständigt om man använder Eau Détersive. Pris kr. 11:50 + porto. Franska Parfymmagasinet, Hofleverantör, 21 Drottninggatan, Stockholm.

Underlivslidande

och dylikt undgås bäst genom bruk af lifmodersspruta. Pris 15, 19, 23 kr., med båda rören 20, 25, 30 kr. Lämpligaste lösning är Noliberpulver 5 kr. pr ask. Lifmoderspeglar 5 och 15 kr. Prislista mot 12 öre porto.

CARL G. SCHRÖDER,
Möllevångsgatan 53 b, Malmö.

Barnmorskan Ester Oldin

(»Syster Lisa»), som efter fem års tjänstgöring å Göteborgs Privata Förlossningshem nu lämnat detsamma, åtager sig resor till fruar, som önska vård i hemmet. Adress: Gläborg, tel. Munkedal 45 B.

FLÄTOR förfärdigas af Edert afkammade hår, för **endast 5 kr. pr st.**
Förstklassigt arbete garanteras
A. Johansson, Bonäs, Mora.

Crême Laîs

gifver bysten form och fasthet, innehåller inga för kroppen skadliga ämnen. Massagebeskrifning medföljer. Pris 15 kr.
Försändes diskret.
Maria Enquist,
Exam. Sjukgymnast.
Institut för skönhetsvård & Plastiska Operationer.
Stockholm, Biblioteksgatan 6—8.
A. T. 226 62 R. T. 160 68.

Birgitta-Skolan

Beridarebansgatan 17.

Undervisning i klädsömnad, linnesöm, barnkläder, konstbroderi, knyppling etc. Praktisk och teoretisk kurs i väfning. Betyg efter genomgången fullständig kurs.
Ny termin börjar 1:sta September vartill anmälan emottages under Augusti månad skriftligen eller i skolans lokaler efter 15:de Augusti.
Prospekt på begäran.
Riks 108 63. Allm. 41 48.
Elisabeth M. Glantzberg.

Elfkullens Husmodersskola,

Jemshögsby, börjar sin 15:de kurs 20:de september. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, konditorivaror och slöjd såsom väfnader, linne- och knutsöm, knyppling m. m. Prospekt mot dubbelt porto.
Adr. till 1 sept. Smedby. Selma Gustafsson, Föreståndarinna.

JOHANNA BRUNSSONS

Praktiska konstvävnadsskola

Allm. tel. 4 37. KUNGSG. 70. Riks Norrm. 3 63.

Prakt. vävkursen börjar 1 sept., den teor. 1 okt. Prospekt.

Nya Elementarskolan för flickor, Stockholm

Riks 117 55 (Ahlströmska skolan) Allm. t. Österm. 692.
29 Kommendörsgatan, invid Cirkusplan.
Kindergarten, Småskola (även gossar), **8-klassig elementarskola, Gymnasium** (alla linjer) Mottagning efter 20 aug. 11—1. Höstterm. börjar 4 sept. kl. 11 f. m.
Anna Ahlström, fil. dr. **Ellen Terserus.**

HEM-HUSHÅLLSSKOLAN.

Undervisning meddelas af från fackskolan utexam. skolkökslärarinna i enklare och finare **matlagning, bakning, syltning** o. **konservering, confektkokning, dukning** och **servering, uppköp** af matvaror, enkel **hushållsbokföring** o. **födoämneslära** samt **rengörning, tvätt och strykning, vården af linne** o. sängkläder m. m. I husmoderskursen ingår fullst. undervisning i **klädoch linnesömnad** för hand och på maskin, **tillklippning, lagning,** märkning etc. samt **moderna handarbeten** äfvensom **Samaritkurs.** — — — Som skolan afser att ej blott meddela eleverna praktisk o. grundlig undervisning i en husmoders arbete och plikter utan äfven samtidigt kunna bereda de unga flickorna den tillsyn och trefnad, som endast ett hem kan gifva, *bo alla elever inom skolan* och endast ett begränsadt antal (6 à 8 st.) mottagas. Ref.: Myntdirektör K. A. Wallroth m. fru; Professorn vid Tekn. Högsk. Valfrid Petersson m. fru. Höstterminen börjar den 16 september 1918.
Förfrågningar besvaras omgående af skolans föreståndarinna
Fru Emma Kjellström, Storgatan 38, Stockholm.
ALLM. TEL. 242 08.

S:ta Birgittaskolan

REGERINGSGATAN 19—21, STOCKHOLM
Allm. Tel. 5190. **Riks tel. 141 08**
Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete.

Undervisning i: Klädsöm, Fransk linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi, Spetssöm, Knyppling, Monteringar o. Gobelinväfnad. Filet ancien m. m.
Föreläsningar: Comtesse G, Fru Alma Welander-Philip, Fru Ellen Nordenstreng.

Anmälningar dagligen 10—5.
Prospekt på begäran för höstterminen som börjar 15 September.
6 frielever.

EMMY KYLANDER.

Herrsätra Skolgård,

8-klassig elementarskola för flickor, helpension, förlagd till Molstabergs landtegendom, Mölnbo.
Infödd tyska, skolköksl ärarinna, exam. musiklärarinna.
Anna Sundin.
Adr. Molstaberg, Mölnbo, Riks. Mölnbo 4. 2 signaler.

E. HULTS

Kvinnliga utbildningsskola och Flickpension i Djursholm

emottager elever på 3 mån. den 15:de sept. I Husmoderskursen ingår matlagning, Kläd- och Linnesömnad, Konstslöjd och Målning samt föreläsningar i Konst- och Litteraturhistoria, jämte besök i Stockholms museer under sakkunnig ledning. Som valfria ämnen ingår Sång, Musik och Språk. Begär prosp. vari referenser äro intagna, adr. *E. Hults Flickpension, Djursholm.* Tel. Riks o. Allm. endast Villa Hult.

Detthowska Småskoleseminariet

Kursen tvåårig. Examensrätt sedan 1899. Inträdesfordran: goda folkskolekunskaper. Inträdespröfn. den 3 sept. Utan pröfn. intages elever på godt betyg från klass 6 à 7 i flickskola. Ansökan adress Eriksbergsgatan 10, Stockholm.

Andrea Eneroths Högre Handarbetsseminarium

Kommendörsgatan 32, 1 tr., Stockholm Allm. telefon Ö. 16 18
börjar sitt 12 arbetsår **med högre kursen den 7 och 1-åriga den 9 sept.**
Högre lärarinneutbildning, den **1:sta** i Stockholm av Kungl. Maj:t godkända.
Enda högre handarbetssem. med 2-årig kurs. Högre kurs på 1½ år.
Enda fullständiga 1-åriga kurs med lärarinnebetyg.
Den 1-åriga kursen också mycket lämplig genom sin praktiska och mångsidiga **utbildning för hemmet.**
Kurser i **linnesömnad** och **klädsömnad för bildade flickor med hem i Stockholm. Material skaffas.** Prospekt sändes.
Anmälningar snarast. Mottagning dagl. 12—1 i skolans lokal.

Elsa Philips Husmoderskola,

Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. 1 A),

börjar sin 21:sta termin för bildade unga flickor den 15 sept. 1918. Undervisning i enklare och finare matlagning, dyrtidsmatlagning, bakning, konservering och inläggningar af bär. frukt grönsaker och kött; vegetarisk matlagning, sjukmatlagning, uppköp, födoämneslära, hushållets ekonomi m. m. **Olika kurser.** Examinerade lärarinnor. **Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi.** Adress till 28 Aug. Nyåker, **Leksboda,** sedan Stockholm. Prospekt, ref. och närmare upplysn. på begäran.
ELSA PHILIP, Stockholm.

Fröknarne Kugelbergs

Konvalescenthem för Barn,

OLOFSFORS, Dala-Husby.

Referenser: Doktor Erik von Bahr, Uppsala. Prospekt sändes på begäran. Postadress: Olofsfors pr Dala-Husby. Rt. Dala-Husby 8.
Karin och Ulla Kugelberg.

BENNO BECKEMANS FOTOGRAFISKA MAGASIN
15 DROTTNINGGATAN 15
STOCKHOLM.
FRAMKALLAR- KOPIERAR- FÖRSTORAR

En 59-års man,

som sedan 2½ år lidit af en efter hand tilltagande höftledsinflammation med värk och plågor och för hvilket bot på olika håll sökts med resultat af det ondas tilltagande; sedan ½ år gipsbandage anlagt, önskar få korrespondera med personer ,som lida eller lidit eller som ha kännedom om detta svåra onda, för erhållande af råd och tröst. Tacksam för svar till »Lidande medmänniska», Iduns exp., Stockholm f. v. b.

För den nyfödde.

Komplett, elegant utstyrsel, särdeles präktiga plagg i stor modell. Hemsömnad af uteslutande bästa material. Förord af läkare. Pris pr kartong 20 kr. Mönsterkartongen, välsydd 11 kr. Bärmantlar 6 kr., Filtar 6 kr. Allt förstklassigt. Inköpskort torde medfölja rekvisition.
Fru Caspersson, Järntorgsgatan 3, Orebro.

Lyckade bakverk

åstadkommas lättast med

Nornans Jästpulver

SOCKER

kan inbesparas helt och hållet eller delvis, om man använder Cibus garanterat lättlösliga Benzoe-Konserveringstabletter vid syltningen. Om icke Eder vanliga handlande säljer Cibus' Benzoe anvisa vi beredvilligt närmaste affär, som tillhandahåller fabrikatet. Köp genast en profask, innehållande 10 st. tabletter à 1 gram. A.-B. Cibus, 7 Stora Wattugatan. Stockholm.

BLOMSTERLÖKAR och PERENNA (fleråriga) VÄXTER
äro ovärderliga för att
GÖRA HEMMET GLATT och TREVLIGT
Blomsterlökkollektioner till Kr. 5.—, 3.— och 1.75 pr st.
Perenna växtkollektioner till Kr. 7.— och 3.50 pr st.
Kataloger med odlingsanvisningar på begäran
Algot Holmberg & Son
TRÄDGÅRDSAVDELNINGEN
NORRKÖPING.

AKTIEBOLAGET
SKÅNSKA HANDELSBANKEN
STOCKHOLMSKONTOR: ARSENALSG. 9
FILIALER: SÖDERMALMSTORG 8, STUREGATAN 32
EGNA FONDER:
35,000,000

Idun utgifves denna vecka i A och B.

Svenska Tryckeriaktiebolaget, Stockholm 1918.